

MORAVSKÁ VYSOKÁ ŠKOLA OLOMOUČ
Ústav managementu a marketingu

Lenka Hejdová

Srovnání aspektů globální ekonomiky Německa a Řecka
Comparison of Global Economy Aspects in Germany and Greece

Bakalářská práce

Vedoucí práce: Ekaterina Khitilová

Olomouc 2012

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní
veškerou literaturu a ostatní zdroje, které jsem použila.

Olomouc.....

.....
vlastnoruční podpis

Na tomto místě bych ráda poděkovala své vedoucí bakalářské práce Ekatarině Khitilové za cenné rady, které mi velice pomohly k vypracování.

OBSAH

OBSAH	4
ÚVOD	6
1 ZÁKLADNÍ INFORMACE O NĚMECKU A ŘECKU	8
1.1 Německo	8
1.1.1 Obyvatelstvo	9
1.1.2 Povrch a přírodní poměry	9
1.1.3 Zemědělství a průmysl	10
1.1.4 Historický a politický vývoj	11
1.2 Řecko	13
1.2.1 Obyvatelstvo	14
1.2.2 Povrch a přírodní poměry	14
1.2.3 Zemědělství a průmysl	15
1.2.4 Historický a politický vývoj	15
2. MAKROEKONOMICKÉ UKAZATELE	17
2.1 Hrubý domácí produkt (HDP)	18
2.1.1 Hrubé národní úspory	19
2.1.2 Čisté národní půjčky	20
2.2 Inflace	21
2.3 Export a import	22
2.4 Nezaměstnanost	23
2.4.1 Náklady na pracovní sílu	25
2.5 Zadluženost (veřejný dluh)	25
3. KOMPARACE EKONOMICKÉHO VÝVOJE NĚMECKA A ŘECKA OD ROKU 1961 DO ROKU 1995 DLE MAKROEKONOMICKÝCH UKAZATELŮ	27
3.1 Hrubý domácí produkt (HDP)	28
3.1.1 Čisté národní půjčky poskytnuté nebo přijaté	29
3.1.2 Hrubé národní úspory	30
3.2 Inflace	31
3.3 Nezaměstnanost	32
3.4 Zadluženost	32
4. KOMPARACE EKONOMICKÉHO VÝVOJE NĚMECKA A ŘECKA OD ROKU 1995 DO KONCE LISTOPADU 2011	35
4.1 Hrubý domácí produkt (HDP)	35
4.1.1 Hrubé národní úspory	38
4.1.2 Čisté národní půjčky poskytnuté nebo přijaté	40
4.2 Inflace	41
4.3 Export a import	42
4.4 Nezaměstnanost	44
4.4.1 Náklady na pracovní sílu	45
4.4.2 Vývoj kriminality	46
4.5 Zadluženost	47
5. PŘEDPOKLAD VÝVOJE ŘECKÉ EKONOMIKY	49
5.1 Vlastní názor na řeckou krizi	51
5.2 Jaké nástroje Německa lze aplikovat v Řecku pro vývoj?	52
ZÁVĚR	54
ANOTACE	55

LITERATURA A PRAMENY	57
INTERNETOVÉ ZDROJE	59
SEZNAM OBRÁZKŮ	62
SEZNAM TABULEK	62
SEZNAM GRAFŮ	62

ÚVOD

Tato bakalářská práce je zaměřena na porovnání ekonomického vývoje Německa a Řecka. Z ekonomického hlediska je Německo nejsilnějším státem Evropské unie a celé Evropy vůbec. Naopak Řecko je jedním z nejslabších článků. Svým špatným ekonomickým vývojem ohrožuje nejen sebe, neboť stojí těsně před bankrotem, ale i existenci Evropské unie jako celku. Na straně Řecka se objevuje mnoho špatných ekonomických tahů, které zapříčinily fatální propad ekonomiky. Evropská unie se snaží o jeho záchranu, ale přitom vědomě porušuje předem stanovená evropská pravidla. Nejvíce na tuto krizi ale platí zejména Německo a jeho obyvatelstvo, které má nejsilnější slovo z evropské unie v rozhodnutí řešení řecké krize.

Zadáním a předmětem této bakalářské práce je srovnání aspektů globální ekonomiky, tedy komparace Německa a Řecka z geografického, historického, politického a hlavně ekonomického hlediska. Je zaznamenán dosavadní vývoj obou ekonomik od roku 1961 po současnost. Pozornost je věnována zejména ekonomické krizi a jejím příčinám. Z pohledu metodiky je pro tuto práci nejvíce výstižný proces syntézy. V procesu syntézy se spojují dvě nebo více částí do jednoho celku. Tento proces je uplatněn v části porovnání ekonomického vývoje do roku 1995 a při zpracovávání současné makroanalýzy. Pro lepší názornost jsou tyto údaje doplněny tabulkami a grafy.

Práce je rozdělena do 5 hlavních kapitol. Úvodní část popisuje základní informace o porovnávaných státech, jako je obyvatelstvo, povrch a přírodní poměry, zemědělství a průmysl, dále historický a politický vývoj. Druhá kapitola popisuje funkci jednotlivých makroekonomických ukazatelů. Prostřední část se věnuje analýze těchto ukazatelů a ekonomik od roku 1961 do roku 1995. Navazující kapitola poukazuje na problémy současnosti. Neboť oba státy jsou součástí Evropské unie a mají jednotné hospodářství, tak měnící tendence jedné ekonomiky ovlivňují vývoj ekonomik ostatních. Pro tuto část je charakteristická tedy globalizace a její aspekty. „Globalizace se týká nejen dopadu vzájemné hospodářské závislosti na vnitřní politický systém a na vzájemné působení států, ale také přetváří samotný obsah politické (sociální) vědy jako celku tak, aby osvětlila historickou moc států a utváření

dnešního měnicího se světového systému.“¹ Díky současným makroekonomickým ukazatelům můžeme zaznamenat propad řecké ekonomiky zhruba od roku 2007. Je zřetelný i pokles ekonomiky na německé straně, která díky svým silným pilířům a zavedeným opatřením dokázala sestupnou tendenci ekonomiky na rozdíl od Řecka obrátit. Poslední kapitola stručně popisuje Evropskou unii a hlavně chyby Evropské unie v řešení současné ekonomické situace v Řecku. Obsahuje i můj názor a dále názor předních ekonomů na řešení řecké krize.

¹ JENÍČEK, V., *Globalizace světového hospodářství*, s. 15

1. ZÁKLADNÍ INFORMACE O NĚMECKU A ŘECKU

Cílem této kapitoly je osvojit si základní informace o Německu a Řecku. Jednotlivé kapitoly jsou rozděleny do podkapitol, které se zaměřují na základní informace o státech, obyvatelstvu, povrchu a přírodních poměrech, zemědělství, průmyslu a politického vývoje.

1.1 NĚMECKO

Obr. č. 1- Vlajka Německa²

Oficiální název: Spolková republika Německo

Úřední jazyk: němčina

Hlavní město: Berlín- 3 490 000 obyvatel

Počet obyvatel: 82 422 299 (červenec 2006)

Rozloha: 357 021 km²

Státní zřízení: pluralitní federativní republika s dvoukomorovým parlamentem

Měna: euro (EUR)

Členství v EU: zakládající člen EU

² ZEMĚPIS: *Německo- informace o státě*. [online]. [cit. 2012-02-26]. Dostupné na WWW:

<<http://www.zemepis.net/zeme-nemecko>>

1.1.1 OBYVATELSTVO

Spolková republika Německo je čtvrtý největší stát Evropské unie a je i zároveň nejlidnatějším státem tohoto společenství.³ Po Rusku je druhým nejvíce obydleným územím Evropy. Větší část tvoří původní obyvatelstvo, ale země je zastoupena i mnoha různými menšinami. Zejména Dány, Nizozemci a na jihovýchodě země Lužickými Srby. Přistěhovalci, kteří v Německu tvoří tu menší část, tvoří celkově největší počet přistěhovalců v Evropě.

Převážná většina německého obyvatelstva se hlásí k protestantské (hlavně luteránské) církvi. Tuto skupinu tvoří 46,5% obyvatel. Významnou část tvoří i římsí katolíci s 36,5%. Dále jsou to muslimové s 2,2%, ostatní křesťané s 1,8% , ostatní a bez vyznání s 13%.

1.1.2 POVRCH A PŘÍRODNÍ POMĚRY

Geograficky je stát rozdělen do čtyř základních oblastí: Bavorská plošina, Středoněmecká vysočina, Severoněmecká nížina a výběžky Alp podél rakouských hranic. Německo sousedí s devíti státy (Dánskem, Polskem, Českou republikou, Francií, Rakouskem, Švýcarskem, Lucemburskem, Nizozemskem a Belgií). Většinu území pokrývá mírné podnebné pásmo. Avšak výjimkou je severní část země, kde převažuje oceánské klima, neboť sever omývá Baltské a Severní moře.

Udržované lesy tvoří 30% celkové plochy. Na tomto území nacházíme 14 národních parků. Z toho 7 parků v severní části a dalších 7 v ostatních částech státu.⁴ Nejvyšší horou je Zugspitze ležící v Bavorsku. Dosahuje výšky 2 962 metrů. Zároveň je hraniční horou s Rakouskem a je i turisticky přístupná. Nejdelší řeka je Rýn, pramenící ve Švýcarských alpách.

³ Pramen: Vlastní zpracování na základě zdroje: EU2009: *Členské státy EU*. [online]. [cit. 2012-02-27]. Dostupné na WWW:

<<http://www.eu2009.cz/cz/about-the-eu/clenske-staty-eu-523/index.html>>

⁴ NPEVROPY: *Národní parky Evropy*. [online]. [cit. 2012-02-27]. Dostupné na WWW:

<<http://npevropy.nolimit.cz/nemecko>>

Průměrné roční srážky (déšť a sněžení) jsou 600 – 900 mm. Místo s největšími srážkami je již zmíněný Zugspitze s 2004 mm v jižním Německu. A naopak místo s nejnižšími srážkami je v místě Magdeburg s 483 mm v severní části Německa.⁵

1.1.3 ZEMĚDĚLSTVÍ A PRŮMYSL

Pouze 3% obyvatel pracuje v oblasti zemědělství. Proto je většina potravin dovážena ze zahraničí, nejvíce ale z Francie. Němci zauímají první místo v produkci chmele. Věnují se i pěstování vína, obilovin, brambor a zeleniny. Zemědělství a rybolov se na vývoji HDP podílí pouhými 1,2%.

Těžba a průmysl zauímají až 30,5% na podílu HDP. Německo má největší průmysl v Evropě. Nejvíce se na dobrém průmyslovém vývoji podílí výroba automobilů a ostatních dopravních prostředků. Dále němci vynikají produkcí mechaniky, optiky, elektrotechniky a elektroniky. Pivovarnickým, mlynářenským a cukrovarnickým průmyslem v potravinářském průmyslu. Chemický průmysl je zastoupen produkcí léků. Rozsáhlá je i výroba papíru, oděvů, skla a keramiky. Němci byli vyznamenáni 1. místem v těžbě hnědého uhlí na světě. Těží i černé uhlí, zemní plyn a kamennou sůl. V těžbě draselných solí obsadili 2. světovou příčku.

Díky své významné poloze procházejí německým státem významné komunikační cesty spojující Evropu. Německo je známo nejdelšími dálnicemi v Evropě, významným leteckým uzlem (zejména letištěm Frankfurt nad Mohanem), vodní dopravou a hustou sítí železnic. Významné příjmy získává z cestovního ruchu. I když němci utrácejí v zahraničí 3x více než jsou příjmy z cestovního ruchu v Německu.

⁵ Pramen: Vlastní zpracování na základě zdroje: CURRENT RESULTS: *Average Annual Precipitation for Germany*. [online]. [cit. 2012-02-27]. Dostupné na WWW: <<http://www.currentresults.com/Weather/Germany/average-yearly-precipitation.php>>

1.1.4 HISTORICKÝ A POLITICKÝ VÝVOJ

První zmínka o osídlení dnešního německého státu spadá do 1. tisíciletí př. n. l. V té době bylo území obydleno keltskými a při severní hranici germánskými kmeny. Od té doby prošel stát mnoha územními změnami. Nejdříve se stal součástí antického Říma, později moc převzala Francká říše, kdy se území rozpadlo na západněfranckou a východofranckou říši. Za doby vlády Karla Velikého (742 - 814) se území rozpínalo od Severního moře až k Římu. Později i toto silné území bylo dobyté a rozpadlo se na pouhá vévodství.

Velký úbytek obyvatelstva způsobila třicetiletá válka, trvající od roku 1618 do roku 1648, kdy došlo k bojům proti českým protestantům. 1/3 obyvatelstva ve válce padla a z původních 21 milionů zůstalo na živu pouhých 13.5 milionů lidí.

Oslabení moci a dlouhodobé spory mezi státy vedly až k 1. Světové válce, která trvala od roku 1914 do roku 1918. Hlavní záminkou vyvolání této války byl atentát spáchaný na následníka Rakousko-Uherského trůnu v Sarajevu, který se uskutečnil 28. června 1914 na Františka Ferdinanda d'Este. Původní válka mezi 6 zeměmi vyústila ve válku světovou. Německo vzešlo z války jako poražené. Země byla oslabena jak politicky, tak i ekonomicky a začaly vznikat fašistické spolky.

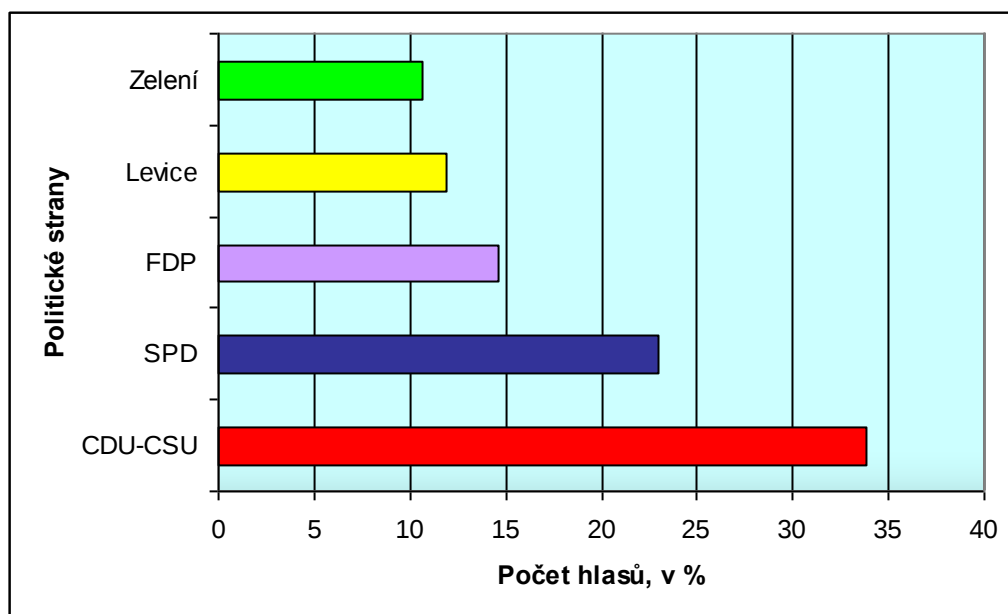
V roce 1933 se dostal k moci německý kancléř Adolf Hitler, který o 6 let později útokem na Polsko rozpoutal 2. Světovou válku. Válka vypukla roku 1939, byla ukončena 8. května 1945. Celkové válečné škody byly vyčísleny na 4 000 mld. US \$, v koncentračních táborech zemřelo kolem 7 – 10 milionů Židů, přičemž se uvádí, že celkově zemřelo 50 milionů lidí.⁶ Německo i tuto válku prohrálo a země byla rozdělena do 4 okupačních zón (britská, americká, francouzská a ruská).

V roce 1949 vznikla Spolková republika Německo sjednocením 3 okupačních zón (britská, americká, francouzská). Tato západní část se stala v roce 1955 členem NATO a o dva roky později zakládajícím členem Evropského hospodářského společenství. Východní část zůstala pod vedením Sovětského svazu. Jelikož docházelo k útěkům východních obyvatel na západ byla postavena Berlínská zeď, která západní a východní část zcela oddělila. Berlínská zeď byla po pádu komunismu ve východní Evropě nakonec svrhnuta a 3. října roku 1990 došlo k oficiálnímu sjednocení Německa.

⁶ DĚJEPIS: *Druhá světová válka*. [online]. [cit. 2012-03-01]. Dostupné na WWW: <<http://www.dejepis.com/index.php?page=000&kap=024&pod=7>>

Německo se skládá ze 16 spolkových zemí. V současné době Spolková republika Německo nemá úřadujícího prezidenta. Christian Wulff rezignoval na tuto nejvyšší státní funkci dne 17. února 2012. Skutečnost se nelíbí německé kancléřce Angele Merkelové, která společně s bývalým prezidentem tvořila spojeneckou dvojici.⁷ Německou politickou scénu dále tvoří vláda, která se skládá ze spolkových ministrů doporučených kancléřkou a dvoukomorovým parlamentem.

Graf 1 – Přehled nejsilnějších politických stran v Německu (v %)⁸

CDU-CSD- Christlichdemokratische Union- Křesťanskodemokratická unie

SPD- Sozialdemokratische Partei- Sociálnědemokratická strana

FDP- Freidemokratische Partei- Svobodná demokratická strana

Současná vláda Spolkové republiky Německa je tvořena velkou koalicí, složenou největšími stranami.

⁷ FINANCE: *Německý prezident Wulff končí, vaz mu zlomily aféry*. [online] [cit. 2012-03-01].

<<http://www.finance.cz/zpravy/finance/343122-nemecky-prezident-wulff-konci-vaz-mu-zlomily-afery/>>

⁸ EUROSHOP: *Politický systém Německa*. [online]. [cit. 2012-03-01]. Dostupné na WWW:

<<http://www.euroskop.cz/430/sekce/politicky-system-nemecka>>

1.2 ŘECKO

Obr. č. 2- Vlajka Řecka⁹

Oficiální název: Řecká republika

Úřední jazyk: řečtina

Hlavní město: Atény- 3 200 000 obyvatel

Počet obyvatel: 10 688 058 (červenec 2006)

Rozloha: 131 940 km²

Státní zřízení: pluralitní federativní republika s jednokomorovým parlamentem

Měna: euro (EUR)

Členství v EU: 1. Ledna 1981

⁹ ZEMĚPIS: Řecko- *Informace o státě*. [online]. [cit. 2012-02-29]. Dostupné na WWW:
<<http://www.zemepis.net/zeme-recko>>

1.2.1 OBYVATELSTVO

Převážnou většinu řecké populace tvoří původní obyvatelstvo (96%). Řecko sousedí se čtyřmi státy na severu, zbytek hranic tvoří moře. Hraničními státy jsou Albánie, Makedonie, Bulharsko a Turecko. Proto 4% menšinu obyvatelstva tvoří právě bývalí obyvatelé hraničních států.

Velkou část příjmů Řecko získává z cestovního ruchu. Řecko je turisticky atraktivní země s roční návštěvností okolo 7 milionů turistů ročně.¹⁰ Navštěvovány jsou jak historicky významná města, například Atény nebo Soluň, tak i místa k letní rekreaci. Proto většina obyvatel žije na venkově v oblastech do 10 km od pobřeží. 1/3 celkového obyvatelstva žije v hlavním městě Atény.

Řekové jsou křesťané. Hlásí se k ortodoxní církvi, tedy k Matce Boží. Zbytek náboženství zastupují muslimové 1% a ostatní 3%.

1.2.2 POVRCH A PŘÍRODNÍ POMĚRY

Řecko se rozkládá v jižní části Balkánského poloostrova. Kromě pevniny je tvořeno Peloponézským poloostrovem a přilehlými 2 000 ostrovy a ostrůvky. Hraničí se 4 státy, v severní části země, uvedenými výše. Zbylých 92% tvoří vodní hranice. Při pohledu na mapu je z levé strany omýváno Jónským mořem, z pravé strany Egejským mořem a z jihu mořem Středozezemím.

Povrch je velice hornatý. Řecko je vlastně jedním z nejhornatějších států Evropy. Nejvyšší hora je Olymp, častokrát označována jako hora antických bohů, která dosahuje výšky 2 917 metrů. Na ostrovech je výskyt vodních toků velice ojedinělý. V horské, převážně v severní oblasti, se nacházejí menší horské říčky. Naopak oblast úrodných nížin je ve střední části Řecka. Tato část země je nejchudší, neboť zde převládá zemědělství.

¹⁰ Řekové: *Hospodářství Řecka*. [online]. [cit. 2012-02-29]. Dostupné na WWW: <<http://www.rekove.cz/hospodarstvi-recka/>>

1.2.3 ZEMĚDĚLSTVÍ A PRŮMYSL

Jak již bylo uvedeno výše, zemědělství převládá v oblastech nížin středního Řecka. Pěstuje se zde pšenice, oves, ječmen, kukuřice, rýže, brambory, cukrová řepa, olivy, slunečnice, vinná réva, podzemnice, zelenina, ovoce, tabák a bavlna.¹¹ Řecko je významným vývozcem oliv, jejichž převážná většina je pěstována na ostrově Korfu, který je zalesněn olivovými háji.

V Řecku převládá těžba hnědého uhlí, ropy, manganu, olova, zinku, niklu, bauxitu, magneziu a azbestu. Chovají skoty, ovce, kozy, prasata, drůběž, koně, osly a muly.¹²

Průmysl v Řecku zaostává za ostatními rozvojovými státy. Tuto zemi si nespojujeme s žádným silnějším odvětvím, které by dokázalo ekonomiku proslavit. Jen málo kdo ale ví, že Řecko vlastní třetí největší obchodní loďstvo na světě. Většina příjmů plynoucích do státního rozpočtu je však tvořena cestovním ruchem.

1.2.4 HISTORICKÝ A POLITICKÝ VÝVOJ

Historie Řecka má velmi bohatou minulost. První osídlení se datuje k roku 18 000 př.n.l., což je stvrzeno archeologickými nálezy. Území dnešního Řecka prošlo mnoha bitvami a dostalo se pod nadvládu Říma. Následoval rozpad Byzantské říše, který nijak dnešnímu státu nepomohl a naopak přispěl k rozkladu na menší útvary, které navíc začali dobíjet Turci. V roce 1821 došlo k vyhlášení samostatného řeckého státu a o 10 let později bylo opět nastoleno království.

20. století s sebou přineslo mnoho dalších válek. Vypukla válka o Krétu, následovala série balkánských válek, a dvě světové války. Řecko bylo osvobozeno až Spojenci v roce 1942. Poslední válkou na tomto území byla válka občanská trvající až do roku 1949.

V roce 1975 byla schválena a v platnost vstoupila nynější ústava. V čele řecké republiky stojí prezident Karolos Papoulias. Parlament je jednokomoravý s 300 poslanci. Politické strany jsou levicově i pravicově orientovány. Nejznámější pravicová strana je Nová demokracie (ND) a levicová se nazývá Panhelénské

¹¹ ZEMĚPIS: *Řecko*. [online]. [cit. 2012-02-29]. Dostupné na WWW:

<<http://www.rekove.cz/hospodarstvi-recka/>>

¹² Tamtéž

sialistické hnutí (PASOK). V říjnu 2009 došlo k předčasným volbám a právě zmíněná levicová strana zvítězila s 43,9% všech hlasů. V listopadu 2011 došlo k další politické krizi, jejíž následky vedly k vytvoření přechodné koaliční vlády. O složení nové vlády se bude hlasovat v prvním čtvrtletí roku 2012.¹³

¹³ BUSINESSINFO: *Řecko: Vnitropolitická charakteristika*. [online]. [cit. 2012-02-29]. Dostupné na WWW:
<<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/recko-vnitropoliticka-charakteristika/2/1000795/>>

2. MAKROEKONOMICKÉ UKAZATELE

Cílem všech ekonomik na světě je jejich pozitivní hospodářský vývoj. Politiky, instituce, podnikatele, manažery a všechny přemýšlející občany zajímá, jak se vyvíjí národní hospodářství. Politikovi jde o znovuzvolení, dobrý manažer chce mít přehled o směru a velikosti budoucích investic. Ovšem nejvíce nás občany zajímá například jistota zaměstnání, výše mzdy a důchodů. S národním hospodářstvím je spojena i péče o životní prostředí a silniční síť, jejichž kvalita se nedá přehlédnout. Je potom zajímavé se zamyslet nad otázkou, proč země která má upravené dálnice poplatky nevybírá a naopak země, jejíž dálnice jsou rozbité, rok od roku zvyšuje cenu dálničních poplatků.

Makroekonomii nelze zcela oddělit od mikroekonomie. Je třeba si uvědomit, že tyto dva studijní obory jsou provázané. Jako příklad bývá často označován vliv zvýšení daní státem a jejich dopad na jednotlivé firmy či domácnosti. Mikroekonomie tedy zkoumá chování jednotlivých ekonomických subjektů. Makroekonomie se zabývá studiem ekonomiky jako celku.¹⁴

Makroekonomickými ukazateli se měří celkový ekonomický výkon země. Jedná se o samostatné veličiny, které se zaměřují na určité odvětví. Tyto veličiny lze průběžně sledovat a vyhodnocovat. Porovnáním můžeme určit celkové postavení národní ekonomiky. Mezi základními makroekonomickými ukazateli patří: hrubý domácí produkt, nezaměstnanost, inflace a veřejný dluh. Cílem makroekonomických ukazatelů je zabezpečení ekonomické stability země.

Makroekonomické ukazatele lze nejlépe vysvětlit pomocí tabulek a grafů. Nejdříve si ale musíme objasnit, co vlastně jednotlivé makroekonomické ukazatele znamenají. Proto je další kapitola věnována jejich popisu.

¹⁴ PAVELKA, T., *Makroekonomie: Základní kurs*, str. 8

2.1 HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT (HDP)

„Hrubý domácí produkt (HDP) (GDP Gross Domestic Produkt) je součtem finálních výrobků a služeb, vyprodukovaných během jednoho roku výrobními faktory alokovanými v dané zemi.“¹⁵

„Hrubý domácí produkt (HDP) (GDP) je výsledkem fungování výrobních faktorů, umístěných v dané zemi, bez ohledu na to, kdo je jejich vlastníkem.“¹⁶

Obě tyto definice jsou si podobné a díky nim můžeme říci, že zachycují finální produkci všech výrobků a služeb alokovanými na určitém území. Je důležité podotknout, že nelze počítat všechny finální produkty v jejich fyzické podobě. Proto jsou tyto produkty převáděny do peněžní hodnoty.

Velikost HDP používáme pro srovnání ekonomické síly země s využitím ekonomického ukazatele HDP na 1 obyvatele. Tento ukazatel bývá často používán při sledování životní úrovně v dané zemi. HDP je veličinou tokovou. Míra jeho růstu bývá nejčastěji uváděna v procentech, může tedy dosahovat jak kladných tak záporných veličin.

Pro porovnatelnost HDP s ostatními zeměmi musí být výsledný produkt přepočítán z národní měny na společnou měnovou jednotku. Pro tento převod se používá parita kupní síly. „Parita kupní síly (PPP- Purchasing Power Parity) je jednotka měnové konverze, která vyjadřuje poměr ceny stejného zboží a služeb v národní měně k jeho ceně v měnové jednotce srovnatelné země.“¹⁷

HDP lze měřit 3 metodami (metodou založenou na sumarizaci hodnot přidaných zpracování a dále výdajovou a důchodovou metodou). Skládá se ze 4 skupin- výdaji vlády, hrubými soukromými investicemi, čistým exportem a osobní spotřebou, která zaujímá až 2/3 na podílu HDP.

Ukazatel HDP ale opomíjí skutečnost stínové a černé ekonomiky, která představuje velkou část ekonomické aktivity všech zemí. Jedná se o tu část ekonomiky, která není kontrolována vládami a nepodléhá zdanění. Ukazatel HDP se dá na tomto základě označit jako nepřesný. Proto snahou všech vlád je zastavit narůstající podíl stínové a černé ekonomiky na podílu HDP.

¹⁵ JUREČKA, V., JÁNOŠÍKOVÁ, I., *Makroekonomie: Základní kurs*, str.8

¹⁶ HELÍSEK, M., *Makroekonomie: Základní kurs*, str. 23

¹⁷ KADERÁBKOVÁ, A. a kol., *Metodologické hodnocení národní konkurenceschopnosti.*, str. 27

K nepřesnosti tohoto ekonomického ukazatele přispívají i skutečnosti, že nezahrnují práci v domácnosti, což má veliký význam pro život ve společnosti. Opomíjí také otázku volného času, tedy zkrácení pracovní doby pracovníků a snížení HDP. Nebere v potaz životní prostředí.

Srovnáním hrubého domácího produktu a složek výdajů na jeho užití se zabývá například Evropský srovnávací program (European Comparison Programme). Tento projekt je organizačně rozdělen do 4 částí - severní, západní, východní a jižní. Spadá do něj všech 27 členských zemí EU, Chorvatsko, Makedonie, Turecko (tedy 3 kandidátské země do EU), dále Island, Norsko, Švýcarsko, Albánie, Bosna a Hercegovina, Černá hora a Srbsko.¹⁸

Pro přijetí země do EU dle maastrichtských kritérií nesmí dluh státu překročit 60% HPD, tedy nesmí překročit 3% ročního státního deficitu. Ministři financí EU se shodli i na zpřísnění pravidel pro země EU. I členské státy musí respektovat hranici 3% ročního rozpočtového deficitu. Dojde-li k porušení této dohody, potom stát bude muset zaplatit pokutu ve výši 0,2% HDP.¹⁹

2.1.1 HRUBÉ NÁRODNÍ ÚSPORY

„Hrubé úspory měří tu část hrubého národního disponibilního důchodu (tj. hrubý národní důchod plus saldo běžných transferů s nerezidenty), která se nepoužívá na spotřebu a může být proto použita na investice, nebo snad na kapitálové transfery nerezidentům“. ²⁰ Tvorba úspor a jejich přeměna na její investice je tzv. „motorem každé ekonomiky.

Investice představují vynaložení volných finančních prostředků, jejichž cílem je maximalizace zisku investora. Přičemž platí pravidlo, že čím větší riziko, delší doba a množství vynaložených prostředků investujeme, tím vyšší výnosy z nich můžeme

¹⁸ CZSO: *Evropský srovnávací program*. [online]. [cit. 2012-01-25]. Dostupné na WWW:

<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/evropsky_srovnavaci_program>

¹⁹ NEWTON: *Rozpočtové sankce v eurozóně nebudou uvaleny automaticky*. [online]. [cit. 2012-01-25]. Dostupné na WWW:

<<http://archiv.newton.cz/pr/2010/10/19/7b1babb0044c2cef3fb8288bccd9dfe7.asp>>

²⁰ CZSO: *Hrubé národní úspory*. [online]. [cit. 2012-01-25]. Dostupné na WWW:

<http://apl.czso.cz/ode/tab/sdi_ed1170.htm>

získat. Investujeme-li volné finanční prostředky do státu, musíme si dobře rozmyslet, který stát pro nás bude nejvhodnější.

Rozhodujícími faktory jsou:

- „Blízkost a vůbec potencionální existence případných dodavatelů či odběratelů,
- stupeň volnosti pohybu zboží (celní politika) a pracovních sil,
- infrastruktura, tradice, kvalifikace pracovních sil,
- úroveň průměrných mezd (a tím i velikost mzdových nákladů)
- daňová politika a sazby odvodů za pracovní sílu (např. sazby pojistného na zdravotní pojištění a sociální zabezpečení),
- různá místní omezení.“²¹

2.1.2 ČISTÉ NÁRODNÍ PŮJČKY

„Ukazatel čisté půjčky/výpůjčky je výsledným ukazatelem finančního hospodaření vládního sektoru a rovná se rozdílu mezi celkovými příjmy a výdaji vládního sektoru. Je dán mezerou mezi úsporami a investicemi a tzv. kapitálovými transfery (týkají se jednostranného předání aktiv buď v penězích nebo naturálně a zahrnují kapitálové daně, investiční dotace a ostatní kapitálové transfery, jako např. platby vlády ostatním sektorům na úhradu ztrát či zničeného majetku při pohromách).“²²

Čisté národní půjčky představují množství finančních prostředků, které si stát půjčuje nebo naopak poskytuje jiným státům. Tato skutečnost poukazuje na další nepřesnost makroekonomického ukazatele. Z grafů či čísel nepoznáme, zda-li je země zadlužená nebo není. Jako příklad si ukažme na zemi, která si půjčí od jiného státu finanční prostředky. Ukazatel čistých národních půjček může v tomto případě ukazovat kladné hodnoty nebo alespoň sníží dluh dané země. Avšak zmiňovaný stát bude muset poskytnuté půjčky zaplatit i s úroky. Časem se její dluh zvětší a záporně se promítne v dalších makroekonomických ukazatelích.

²¹ KUNEŠOVÁ, H., CIHELKOVÁ, E. a kol., *Světová ekonomika: Nové jevy a perspektivy*, str. 36

²² KADERÁBKOVÁ, A. a kol., *Metodologické hodnocení národní konkurenceschopnosti*, str.22

2.2 INFLACE

Vyslovíme-li pojem inflace, tak nás jako první napadne zvyšování cenové hladiny. Mojmír Helísek definuje inflaci jako „růst všeobecné (celkové) cenové hladiny.“²³ Václav Jurečka s Ivanou Jánošíkovou tvrdí, že „inflace je poruchou rovnováhy základních makroekonomických veličin, která se nejzřetelněji projevuje růstem cen.“²⁴

Pro většinu občanů inflace představuje zlo. Mnoho ekonomů toto tvrzení vyvrací a tvrdí, že pokud je inflace mírná, tak není škodlivá. Za zdravou inflaci je považována tzv. plíživá inflace, jejíž růst je plynulý a nepřekročí 10% hranici za rok. Naopak hyperinflace představuje nezdravý vývoj ekonomiky. Ceny rostou až o milióny procent ročně a peníze ztrácejí svoji hodnotu. Péči o cenovou stabilitu se zabývají centrální banky států.

Opakem inflace je deflace. „Deflace je taková situace v ekonomice, kdy dochází k poklesu cenové hladiny.“²⁵ Deflace nemotivuje například plátce mezd, tedy výrobce ani investory, neboť s klesajícími cenami klesají i důchody.

Inflace je měřena cenovými indexy. Nejznámějším a nejpoužívanějším indexem je index spotřebitelských cen (CPI- Consumer Price Index), který sleduje změny cen vybraných výrobků a služeb ve spotřebitelském koši. Kontrola spotřebitelského koše se provádí v intervalech po 5 letech a tato revize trvá v některých zemích Evropské unie až 3 roky. Index spotřebitelských cen je počítán jako:

$$\text{CPI} = \frac{\text{Hodnota daného spotřebního koše v cenách běžného roku}}{\text{Hodnota daného spotřebního koše v cenách základního období}} * 100$$

Dalším indexem je cenový index výrobců (PPI- Producer Price Index), který se nepoužívá tak často. Tento index měří cenu vstupů do výroby. Nezabývá se tedy hodnotou spotřebních statků, ale měří jednotlivé suroviny, energii či práci.

Implicitní cenový deflátor (IPD- Implicit Price Deflator) je svou podstatou velice podobný indexu spotřebitelských cen. Rozdíl je v tom, že zatímco index spotřebitelských cen porovnává ceny ve spotřebním koši vybraných výrobků, tak implicitní cenový deflátor zkoumá všechny statky.

²³ HELÍSEK, M., *Makroekonomie: Základní kurs*, str. 200

²⁴ JUREČKA, V., JÁNOŠÍKOVÁ, I., *Makroekonomie: Základní kurs*, str. 89

²⁵ Tamtéž

Inflace bývá vyjádřena v procentech. Popisuje procentuální změnu za určité období. Dopady inflace mohou být pro každou domácnost a firmu různé, neboť u všech výrobků a služeb rostou ceny zpravidla nerovnoměrně. Závisí tedy na tom, jaké výrobky a služby tento ekonomický subjekt nakupuje, prodává a jaká aktiva vlastní. Inflace tedy ovlivňuje jednotlivé mikroekonomické subjekty.

2.3 EXPORT A IMPORT

Export a import jsou součástí výpočtu HDP. Export, nebo-li vývoz, je množství statků a služeb, které je určitý stát schopen vyprodukovat a vyvézt do zahraničí. Import, nebo-li dovoz, je množství statků a služeb, který je určitý stát schopen dovést na své území. Obecně řečeno dovoz a vývoz zahrnuje transakce se zbožím a službami mezi rezidenty a nerezidenty.

Cílem států je více vyvážet než dovážet do země. Důvodem je snižování státního rozpočtu neboť z vývozu plyne do ekonomiky více finančních prostředků. Hodnotu exportu a importu lze vyjádřit jejich rozdílem. Tato veličina vyjadřuje tzv. „čistý export“ a může být jak kladná, tak i záporná. Čistý export se tedy skládá z výkonové bilance, která zahrnuje jak bilanci obchodní (vývoz a dovozu výrobků), tak bilanci platební (vývozu a dovozu služeb).

Zahraníční obchod je uskutečňován pomocí směnného kurzu. „Směnný kurz je cena, za níž dochází ke směně platebních jednotek různých zemí. Je důležitým souhrnným ukazatelem ovlivňujícím zahraniční obchod a konkurenceschopnost dané země.“²⁶

Evropská unie podpořila import a export zrušením celních plateb pro členské státy. Bylo zavedeno opatření tzv. TARIC. „TARIC je globální databáze Evropské komise, dle které je jednoznačně určeno sazební zařazení zboží a celní sazby jako jsou cla, přídatná cla, spotřební daně apod. Mimo jiné jsou obsahem TARICu také doplňková opatření pro dovoz a vývoz zboží ze a do třetích zemí. TARIC je jednotný pro všechny země EU a je publikovaný ve všech oficiálních jazycích zemí EU“.²⁷

²⁶ KADERÁBKOVÁ, A. a kol., *Metodologické hodnocení národní konkurenceschopnosti.*, str. 12

²⁷ EUROPA: *Online customs tariff database (TARIC)*. [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné na WWW: <http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/customs_duties/tariff_aspects/customs_tariff/index_en.htm>

Zrušení celních plateb je stvrzeno tzv. Schengenskou smlouvou. Jako předchůdce této smlouvy je považována tzv. Saarbrückenská dohoda, kterou uzavřela Spolková republika Německo a Francie v roce 1984. Schengenská smlouva vznikla v březnu roku 1995. Jelikož počet států neustále narůstal, tak tato smlouva byla převedena pod „křídla“ EU jako tzv. „Amsterdamská smlouva“. Řecko se k této smlouvě přidalo už v roce 1992, ale hraniční kontroly byly zcela zrušeny až v roce 2000.

2.4 NEZAMĚSTNANOST

S nezaměstnaností v dnešní době bojují jak ekonomicky vyspělé země, tak i země s hospodářsky slabším vývojem. Nezaměstnanost je jeden z nejdůležitějších makroekonomických ukazatelů s širokými ekonomickými dopady a úzce souvisí s vývojem HDP. Dojde-li k poklesu nezaměstnanosti, tak to znamená, že země nevyrábí na hranici svých produkčních možností. Negativní dopad nezaměstnanosti na ekonomiku lze vysvětlit na principu přímé úměry. Roste-li nezaměstnanost, roste i schodek státního rozpočtu.

Důvody růstu schodku státního rozpočtu je mnoho. Zvýší-li se nezaměstnanost tak je vypláceno více sociálních dávek. Tyto podpory jsou z pravidla nižší. Jednotlivci nebo domácnosti jsou nuceni méně utrácet, což se projeví snížením spotřeby. Lidé začnou nakupovat levnější výrobky a služby, popřípadě se omezí na nejzákladnější potraviny. Nezbytnou povinností občanů je v takovém případě navštěvovat Úřady práce, přičemž povinností státu je tyto úřady financovat.

Z makroekonomického hlediska se zaměstnanost dělí do dvou skupin. Jde o ekonomicky aktivní a ekonomicky neaktivní obyvatelstvo. Mezi ekonomicky neaktivní obyvatelstvo patří lidé, kteří práci nevyhledávají a zároveň nejsou ani zaměstnaní. Častokrát bývá tento druh nezaměstnanosti označován jako skrytá nezaměstnanost. Do této skupiny řadíme osoby, které ztratili zájem o práci, studenty nebo osoby, věnující se pracím v domácnosti. Mezi ekonomicky aktivní obyvatelstvo řadíme osoby v produktivním věku. Mluvíme o věku od ukončení povinné školní docházky až po odchod do důchodu. Jsou to lidé zaměstnaní nebo ti, kteří aktivně hledají pracovní místo.

Díky předchozímu rozdělení můžeme určit vývoj na trhu práce. Tento vývoj je počítán jako podíl nezaměstnaných na počtu ekonomicky aktivním obyvatelstvu. Výsledná veličina je uváděna v procentech.

Makroekonomie rozděluje tři druhy nezaměstnanosti. Frikční nezaměstnanost je spojena s přesunem pracovní síly na novou pozici, propuštěním nebo hledáním práce po absolvování povinné školní docházky. Strukturální nezaměstnanost vzniká v případě nedostatečné poptávky po statcích. Má dlouhodobé negativní dopady na ekonomiku. Jedná se o nezaměstnanost v určitých odvětvích či regionech. Je nejčastěji spojená se zánikem firem zaměstnávajících kvalifikované pracovníky v oboru (například OP Prostějov v České republice) nebo náhradou pracovní síly za stroje. Cyklická nezaměstnanost představuje rozdíl mezi přirozenou mírou nezaměstnanosti a skutečnou mírou nezaměstnanosti. Souvisí s nedostatkem pracovních míst na trhu. Nejvíce se objevuje v období recese, kdy se nezaměstnanost zvyšuje, postihuje všechny sektory a celou ekonomiku. Do cyklické nezaměstnanosti spadá i sezónní nezaměstnanost, která postihuje odvětví v určitých obdobích roku (například stavebnictví).

S nezaměstnaností se potýkají všechny státy světa. Nezaměstnanost je nežádoucím jevem, jehož cílem je nezaměstnanost co nejvíce snižovat. Ideální trh práce je takový, kde neexistují přebytky ani nedostatky práce.

Nezaměstnanost je i úzce spojena s růstem kriminality. Počet trestných činů roste s klesající životní úrovní obyvatelstva, která je spojena se ztrátou práce. Na základě těchto faktů je ze státního rozpočtu vypláceno více finančních prostředků na zajištění ochrany obyvatelstva pomocí policie, soudů či ochranných vazeb.

Nezaměstnanost nese i sociální dopady. U nezaměstnanosti delší než 1 rok, dochází k úbytku lidského kapitálu. Je spojen se ztrátou schopností, zkušeností a praktickými i teoretickými znalostmi.

Vztah popisující souvislosti mezi HDP a nezaměstnaností vyjadřuje Okunův zákon. Vyjadřuje závislost mezi rozdílem potencionálního a skutečného produktu na rozdíl od přirozené a skutečné míry nezaměstnanosti. Tvrdí, že „klesne-li aktuální produkt o 2 % pod potenciální, míra nezaměstnanosti vzroste přibližně o 1 %“.²⁸

Vztah popisující souvislosti mezi inflací a nezaměstnaností prokazuje Phillipsova křivka. „Phillips prokázal, že mezi mírou nezaměstnanosti a mírou

²⁸ FINANCE: *Hospodářský vývoj*. [online]. [cit. 2012-02-27]. Dostupné na WWW: <<http://www.finance.cz/makrodata-eu/hdp/hospodarsky-vyvoj/>>

nominálních mezd existuje inverzní, resp. nepřímo úměrný vztah, který lze zobrazit klesající křivkou“.²⁹ Dojde-li k růstu nezaměstnanosti, dojde i k růstu mzdových sazeb.

2.4.1 NÁKLADY NA PRACOVNÍ SÍLU

Náklady na pracovní sílu představují množství peněz, které zaměstnanec dostane za hodinu své práce. V EU zatím neexistuje jednotná výše nákladů na pracovní sílu. Stát či firma tedy vyplácí mzdy dle svého uvážení. Je ale nutno podotknout, že náklady na pracovní sílu jsou ve členských zemích vysoké. Tuto skutečnost potvrzuje fakt, že v těchto zemích existuje vysoké množství kvalifikovaných pracovníků. Náklady zvyšují i povinné sociální odvody, které jsou zaměstnavateli odváděny do státní pokladny. Mnoho pracovních míst je obsazeno jen díky levnější pracovní síle ze zahraničí.

Náklady na pracovní sílu je možné snižovat jen do určité hranice. Mzdy zaměstnanců jsou chráněny minimální mzdou. Dojde-li k poklesu produkce výrobků či služeb, firma může tyto náklady snižovat propouštěním zaměstnanců. Jak již bylo ale uvedeno výše, firmy platí povinné sociální odvody. Propustí-li firma zaměstnance, potom tato osoba dostává od státu sociální dávky, které jsou vypláceny právě z těchto sociálních odvodů, což představuje pro stát začarovaný kruh.

Nelegální práce, tedy problémy tzv. „šedé“ ekonomiky jsou spojeny i s touto oblastí. Dojde-li v ekonomice k situaci, kdy náklady na pracovní sílu jsou příliš vysoké, tak firma začne zaměstnávat pracovníky na černo. Jejich platy potom nejsou zdaňovány, což poškozuje stát. Lidé se takto připravují o zaměstnání a zaměstnanost daného státu se zdá být vyšší, než ve skutečnosti je.

²⁹ JUREČKA, V., JÁNOŠÍKOVÁ, I., *Makroekonomie: Základní kurs*, str. 126.

2.5 ZADLUŽENOST (VEŘEJNÝ DLUH)

Hlavním cílem každého státu je, aby státní rozpočet byl dlouhodobě vyrovnaný nebo přebytkový. Vyrovnaným státním rozpočtem rozumíme takový, jehož příjmy se rovnají výdajům. Státní rozpočet nevyrovnaný představuje rozdílnou výši příjmů a výdajů, který je označován za přebytkový nebo deficitní.

Vznik státního dluhu je charakteristický vyššími výdaji a nižšími příjmy státu. „Státní dluh představuje sumu nesplácených půjček, které si stát musel vypůjčit na krytí deficitů svých rozpočtů a nesplacených úroků z těchto půjček“.³⁰ Existuje mnoho způsobů financování státního dluhu, ale ve všech případech tyto činnosti mohou zasáhnout do fungování domácností a firem.

Deficit státního rozpočtu je možné pokrýt zvýšením daní, což se opět negativně dotkne fungujících domácností a firem. Zvýšení daní se projevuje na klesající spotřebě. Dluh lze dále krýt prodejem vládních dluhopisů centrální bance, přijatými půjčkami ze zahraničí či emisí státních dluhopisů.

Ekonomie strany nabídky tvrdí, že snižování státního rozpočtu pomocí zvyšování daní lze pouze do určité míry. Toto tvrzení znázorňuje tzv. „Lafferova křivka“, která popisuje vztah mezi daňovou sazbou a daňovým výnosem. „Dle Lafferovy křivky objem příjmů státního rozpočtu z daní po dosažení svého maxima s rostoucí daňovou sazbou klesá“.³¹ Růst daní navíc vyvolá demotivaci lidí k práci a způsobuje růst stínové ekonomiky.

Při neschopnosti splácet své půjčky se stát pomalu dostává do tzv. dluhové pasti, ze které je velice obtížné stát dostat. Dluhový deficit představuje krytí dluhu dluhem. Veřejný dluh je možné oddlužit (tedy částečně nebo úplně prominout dluh) anebo přijmout finanční dotace od jiných subjektů.

Veřejný dluh je širším pojmem státního dluhu. Kromě státního dluhu zahrnuje dluhy plynoucí z deficitů dalších veřejných rozpočtů. V zemích platícími jednotnou měnou euro je požadováno, aby státní dluh nepřekročil 60% HDP.

Je počítán jako podíl veřejného dluhu na HDP a je stejně jako předchozí makroekonomické ukazatelé, vyjádřen v procentech.

³⁰ JUREČKA, V., JÁNOŠÍKOVÁ, I., *Makroekonomie: Základní kurs*, str. 181.

³¹ Srov. Tamtéž, s. 174.

3. KOMPARACE EKONOMICKÉHO VÝVOJE NĚMECKA A ŘECKA OD ROKU 1961 DO ROKU 1995 DLE MAKROEKONOMICKÝCH UKAZATELŮ

Za vznik světové ekonomiky je považována poslední třetina 19. století. V tomto období došlo ke kolonizaci území nejmocnějších států. Spory o přerozdělení území vyústily ve dvou světových válkách a v meziválečném období svět poznamenala i první vážná ekonomická krize.

Druhou světovou válku rozhodla nejen válčící technika a strategie, ale i ekonomická síla země. Proto začaly vznikat světové i evropské organizace, které se zabývají zpracováním makroekonomických dat. Díky těmto organizacím, můžeme sledovat výkonnost jednotlivých zemí a porovnávat jejich ekonomický vývoj. Činnost těchto organizací je zaměřena na podporu ekonomického růstu, zvýšení zaměstnanosti a životní úrovně, udržení finanční stability a rozvoj světového obchodu.

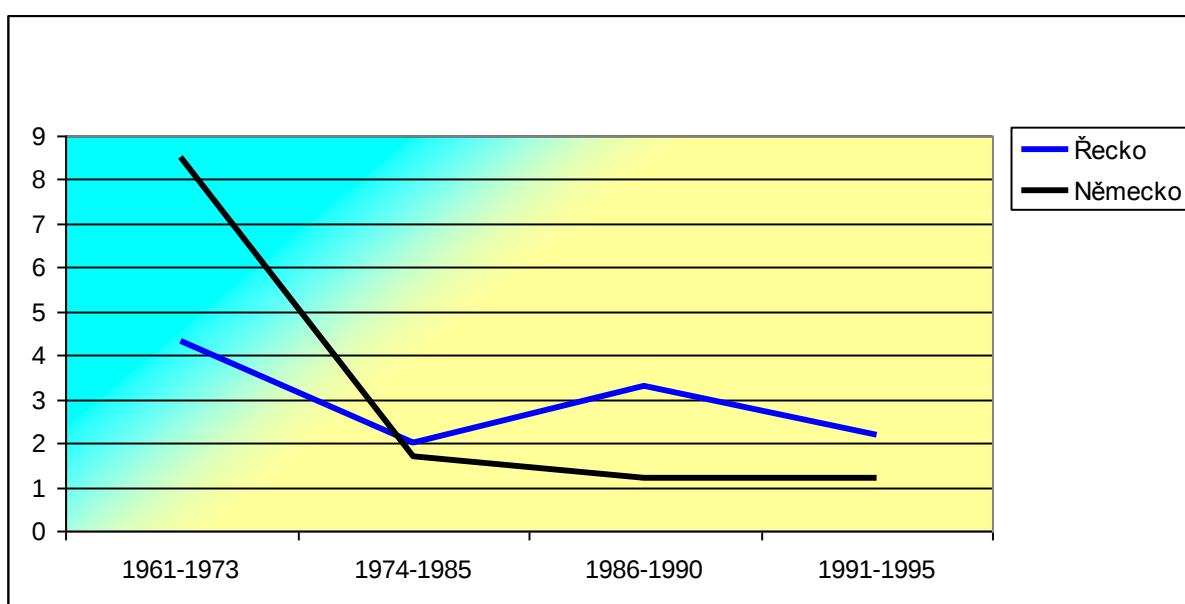
Nejznámější světovou organizací je Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj (Organization For Economic Cooperation and Development-OECD), která vznikla 14. prosince 1960. Smlouva o vzniku této organizace byla podepsána v Paříži a podílelo se na ní 20 zakládajících zemí. V platnost vstoupila posledním zářijovým dnem roku 1961. Mezi zakládající členy země patří Německo i Řecko. Přitom stát, který má zájem vstoupit do OECD musí splňovat tři základní podmínky. Musí být dodržována lidská práva, země musí hospodářsky růst a musí mít fungující tržní ekonomiku.

Při zpracování evropských statistik je nejvíce čerpáno z Evropského statistického úřadu (EUROSTAT), který vznikl v roce 1953. Díky své dlouholeté kvalitní činnosti se stal součástí Evropské komise se sídlem v Lucembursku. Z činnosti této organizace čerpá vláda, firmy, občané i novináři. Hlavním úkolem je podávat co nejpresnější informace Evropské unii.

3.1 HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT (HDP)

Ve sledovaných obdobích od roku 1961 do roku 1995 je zaznamenán procentuální vývoj německého a řeckého HDP proti předchozímu období. Během těchto 34 let došlo k poklesu HDP na obou stranách. Neuvěřitelný pokles je zaznamenán zejména v německé ekonomice a to o 6,8 %. O 2,3 % došlo k propadu na řecké straně ve stejném období. V letech 1985 až 1995 nedošlo dále již k žádným obzvláště velkým výkyvům a dá se konstatovat, že ekonomická situace zůstala stabilní.

Graf 2 - HDP - změna proti předchozímu období (v %) ³²

Příčinu propadu těchto ukazatelů nacházíme v mnoha krizích, které světová ekonomika v období od roku 1961 až 1985 zaznamenala. Nejprve přišla tzv. strukturální krize v letech 1972-1974, která byla označena jako krize potravinová, surovinová a energetická. V roce 1973 nastoupila krize ropná. Největší útlum ekonomika zaznamenala s příchodem měnové krize, která zapříčinila rozpad měnového systému.

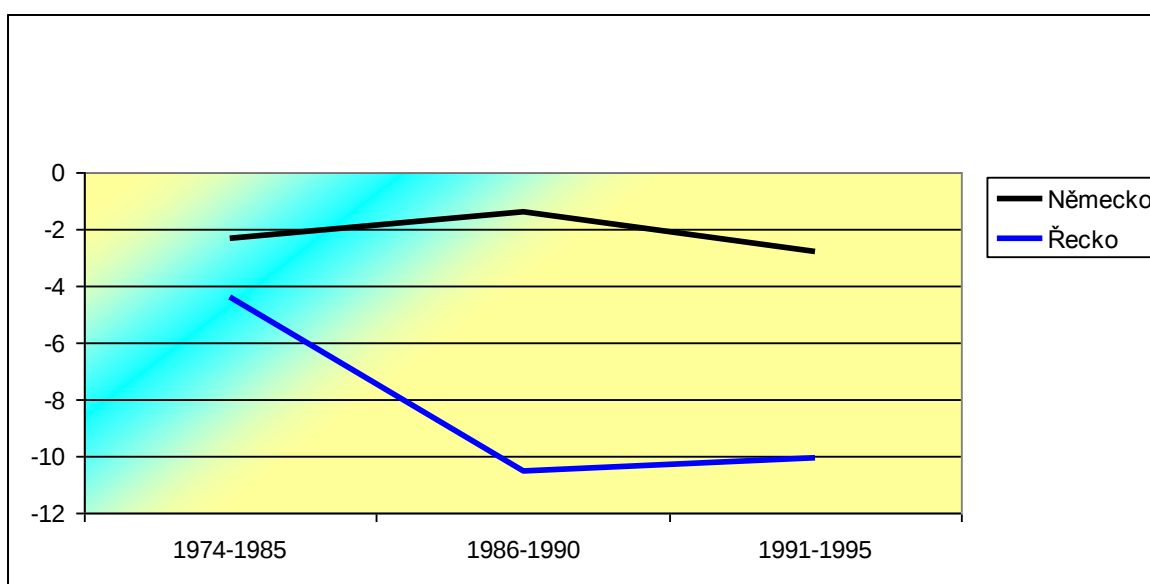
³² Pramen: Vlastní zpracování na základě zdroje: *Statistical Annex of European Economy: Main economic indicators*. [online]. [cit. 2011-11-14]. Dostupné na WWW: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2010/pdf/statistical_annex_autumn2010_en.pdf

Důsledkem těchto krizí došlo nejenom k výraznému poklesu HDP, ale i stále narůstající inflaci, nezaměstnanosti a snižování exportu a importu.

3.1.1 ČISTÉ NÁRODNÍ PŮJČKY POSKYTNUTÉ NEBO PŘIJATÉ

Už výše v textu byl ukazatel HDP označen jako nepřesný. Tuto skutečnost lze prokázat na dalším souvisejícím ukazateli čistých národních půjček.

Graf 3 - Čisté národní půjčky poskytnuté nebo přijaté (určeno jako % z HDP)³³

Jak již bylo zmíněno výše, tak pod ukazatelem čistých národních půjček máme na mysli finanční prostředky, které si stát půjčuje anebo naopak poskytuje dle svých potřeb. Některé makroekonomické ukazatele jsou proto zkresleny, neboť nerozlišují množství peněz, které daný stát opravdu má, ale zahrnují i peníze vypůjčené. Tedy takové, které musí vrátit i se stanovenými úroky.

Všimněme si tedy klesající tendence procentuálního ukazatele HDP na straně řecké ekonomiky. V období od roku 1974 do roku 1990 se řecká vláda zadlužila o 6,1%

³³ Pramen: Vlastní zpracování na základě zdroje: *Statistical Annex of European Economy: Main economic indicators*. [online]. [cit. 2011-11-14]. Dostupné na WWW:

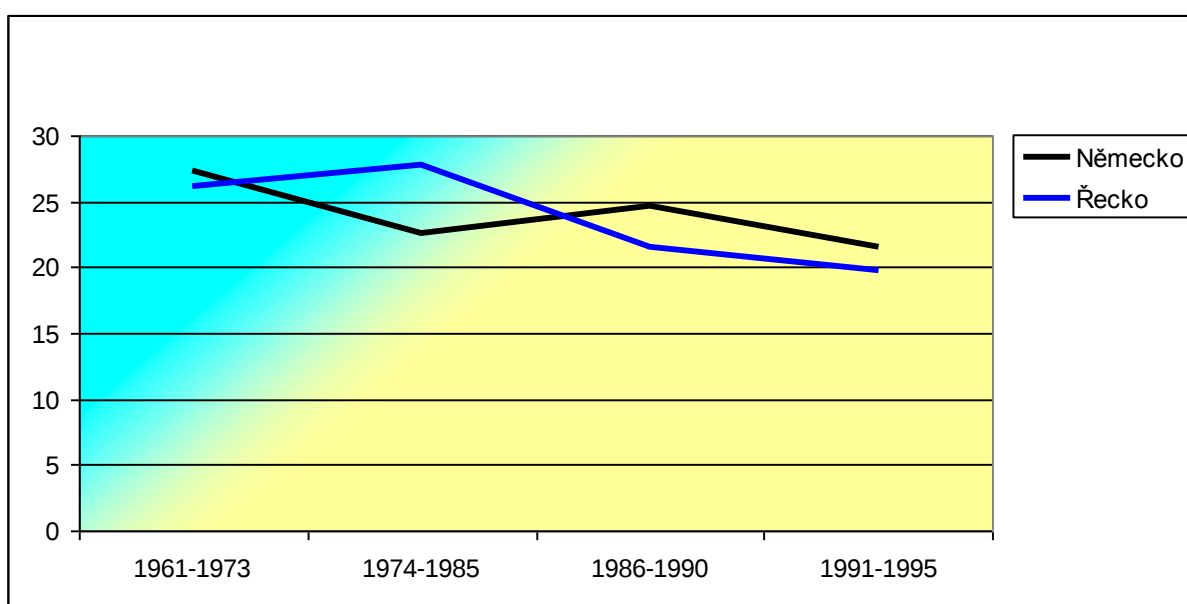
<http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2010/pdf/statistical_annex_autumn2010_en.pdf>

z HDP, přitom ve stejném období její procentuální HDP vzrostl oproti předchozímu sledovanému období o 1,2% z HDP. Naopak Německo se snažilo nezádlužovat a v tomto období se pomalu blížilo k nulové hranici.

3.1.2 HRUBÉ NÁRODNÍ ÚSPORY

Hrubé národní úspory jsou ukazatelem celkových úspor. Tedy jak veřejných, tak i soukromých.

Graf 4 – Hrubé národní úspory (určeno jako % z HDP)³⁴

Vlivem všech krizí, které svět poznamenaly, došlo k propadu i na německé straně a to o 4,7%. Naopak Řecko dokázalo ušetřit 1,6% z HDP oproti předchozímu období. Porovnáme-li hrubé národní úspory s čistými národními půjčkami, tak si všimneme, že Řecko svoji situaci krylo půjčkami, které v budoucnu nebude schopno splácet.

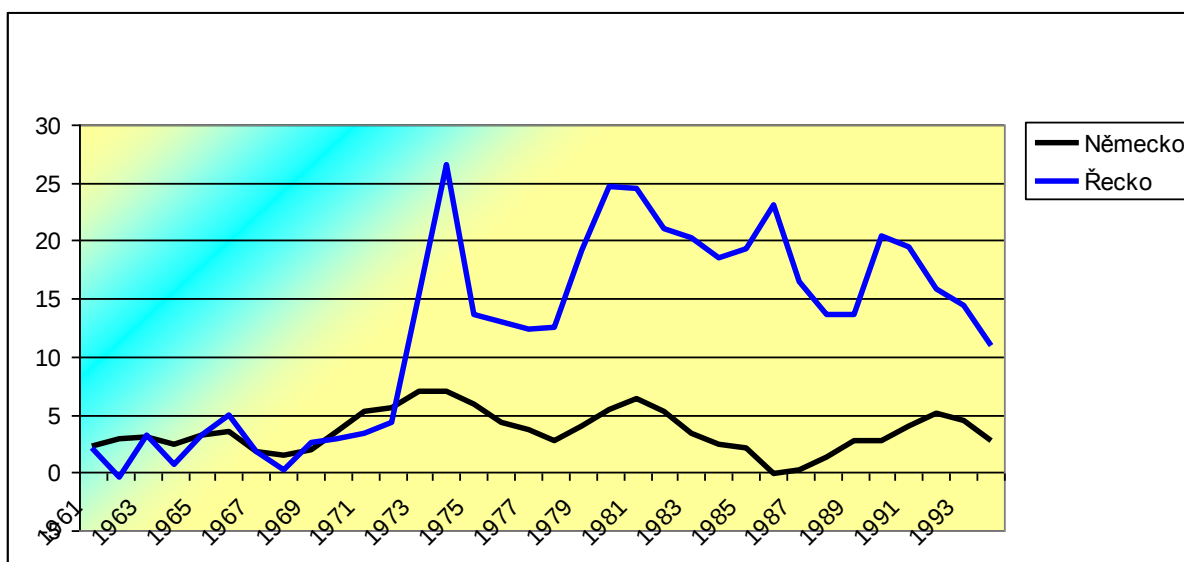
³⁴ Pramen: Vlastní zpracování na základě zdroje: *Statistical Annex of European Economy: Main economic indicators*. [online]. [cit. 2011-11-14]. Dostupné na WWW: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2010/pdf/statistical_annex_autumn2010_en.pdf

Klesající tendenci úspor Řecko postihlo v roce 1985 a tento ukazatel se pozitivně otočil až v roce 2009.

3.2 INFLACE

Jak již bylo řečeno výše v textu, tak hospodářské krize jsou úzce spojené s růstem inflace. Zatímco na německé křivce pozorujeme výkyvy zhruba o 5% oproti předchozímu roku, tak řecká křivka ukazuje abnormální výkyvy.

Graf 5 – Inflace (změna proti předchozímu roku, v %)³⁵

Největší inflační nárůst zaznamenala řecká vláda v období let 1972 až 1974 a to o 22,2% z HDP. V průběhu dalších let ji postihly další prudké výkyvy. Německo bylo jedním ze dvou států, které nedosáhlo dvojciferné inflace v tomto období. Vyspělé země dokázaly v polovině 80. let stlačit inflaci pod 5%.

K poklesu cen v 80. letech přispěly zejména nízké ceny surovin a potravin. K poklesu cen přispěly i ceny ropy, které se do roku 1986 snížily až o 60%.

³⁵ Pramen: Vlastní zpracování na základě zdroje: *OECD: Costumer Prices- Annual Inflation*. [online].

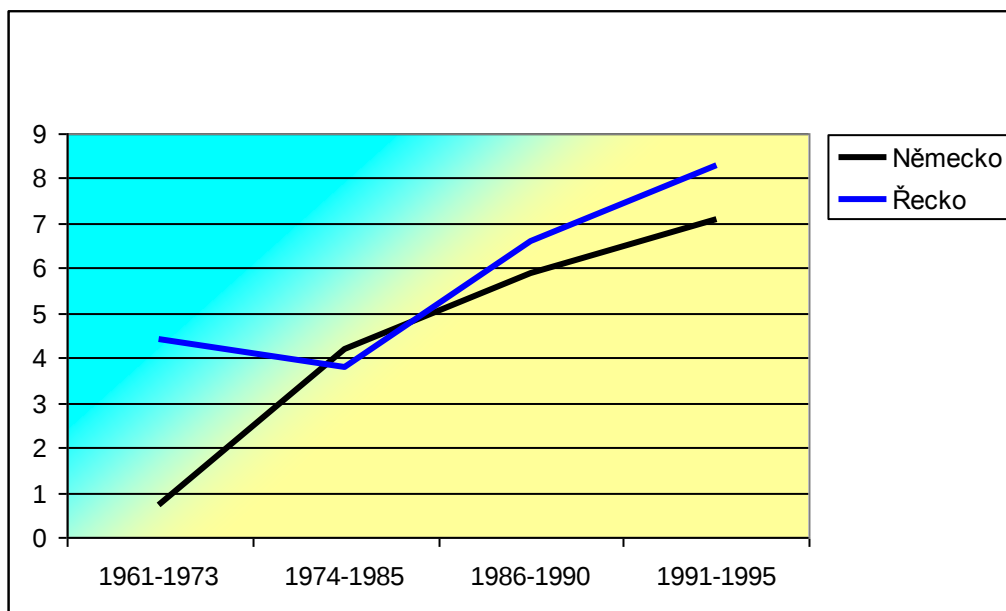
[cit. 2011-11-21]. Dostupné na WWW:

<<http://stats.oecd.org/index.aspx?queryid=21762>>

3.3 NEZAMĚŠTNANOST

S nezaměstnaností se potýkají všechny země světa. Na rostoucí nezaměstnanosti se podepsaly světové krize a rostoucí inflace.

Graf 6 – Nezaměstnanost (v %)³⁶

V průběhu 60. let došlo ke zvýšení nezaměstnanosti v důsledku pomaleji se zvyšujícího počtu obyvatelstva. Tato situace byla řešena zaměstnáváním pracovní síly ze zahraničí. V 70. letech pracovalo přes 12 milionů zahraničních pracovníků na území Evropy. Ani díky zaměstnávání zahraničních pracovníků se ale nepodařilo nezaměstnanost snižovat. Poruchy trhu byly nalezeny zejména mezi mládeží a také dlouhodobou nezaměstnaností.

3.4 ZADLUŽENOST

Zadluženost zemí odstartovaly tzv. ropné krize na počátku 70. let. Ropná krize představuje zvýšení cen ropy. Proto se podívejme na zadluženost zemí na počátku prvního sledovaného období, kde se míra zadluženosti pohybovala kolem 15% hranice.

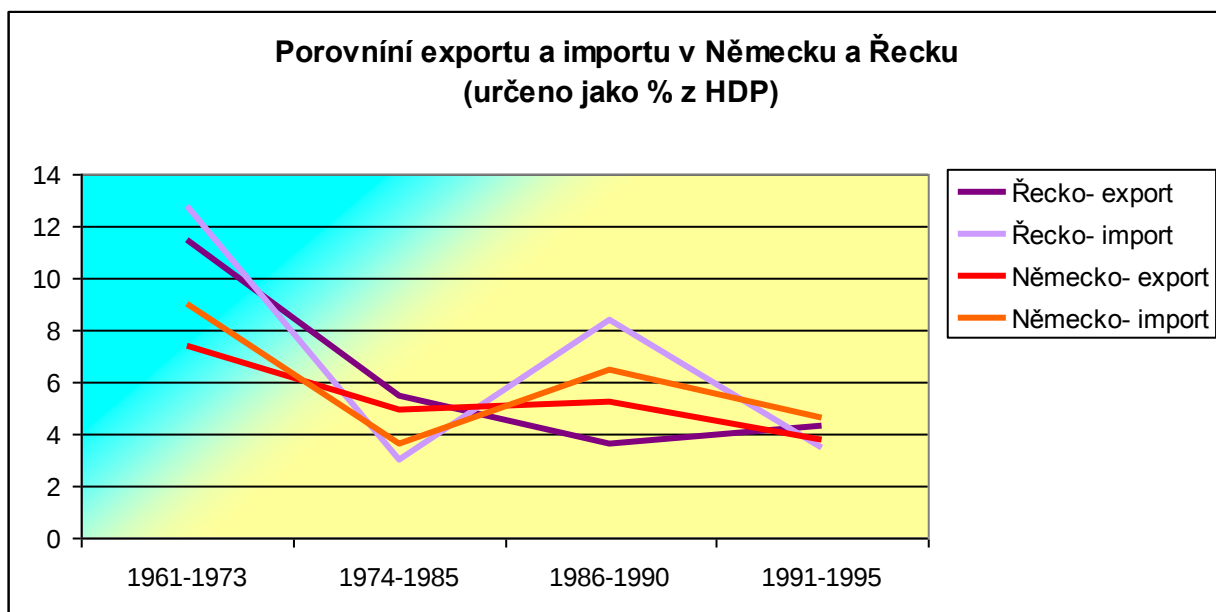
³⁶ Pramen: Vlastní zpracování na základě zdroje: *Statistical Annex of European Economy: Main economic indicators*. [online]. [cit. 2011-11-14]. Dostupné na WWW:

<http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2010/pdf/statistical_annex_autumn2010_en.pdf>

Cena ropy se neustále zvyšovala, nejvíce čerpaly vývozci, kteří své finanční prostředky ukládali do bank vyspělých zemí. Vyspělé země za vidinou výnosu tyto finanční prostředky dále investovaly do projektů rozvojových zemí, které se postupem času ukázaly jako rizikové³⁷.

Zadlužování zemí se nedařilo snížit. Hlavním důvodem byl zejména rychleji rostoucí import nad exportem.

Graf 7 – Porovnání exportu a importu v Německu a Řecku³⁸

O prohlubování státních deficitů vypovídá i graf 7, kde za celé sledované období míra zadluženosti neustále roste. Největší nárůst byl zaznamenán mezi prvním a druhým sledovaným obdobím, kde nárůst v Řecku činil 32,3% a 11,8% v Německu. Od roku 1961 do roku 1995 zadluženost Řecka narostla o 81,4% a v Německo o 37,9 %.

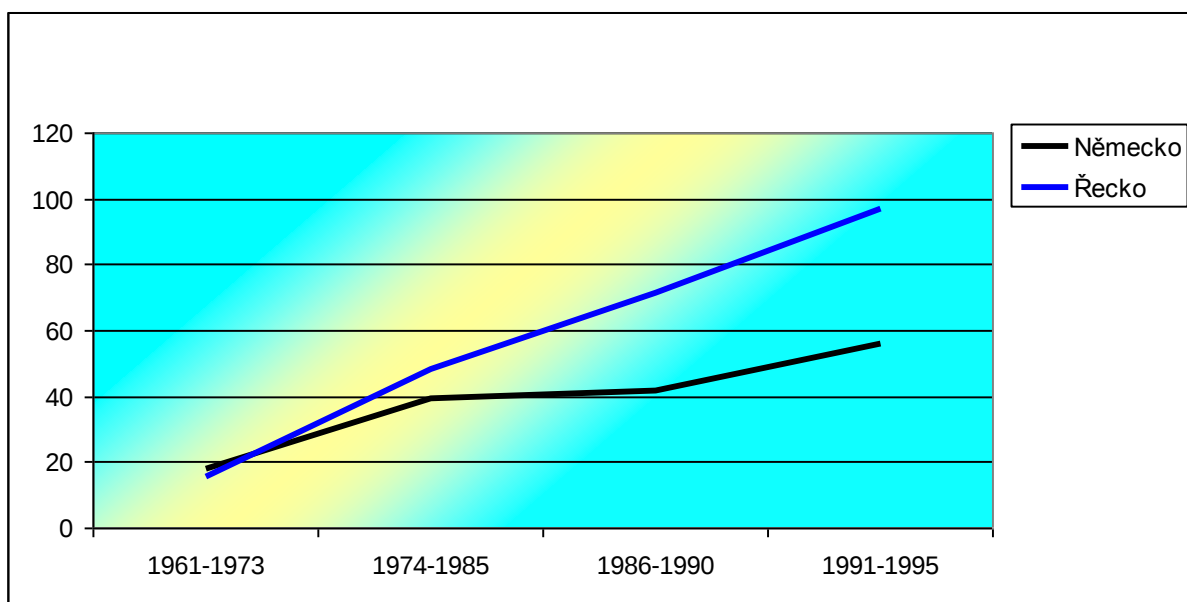
³⁷ ROZVOJOVKA: *Mezinárodní zadluženost*. [online]. [cit. 2011-12-02]. Dostupné na WWW:

<http://www.rozvojovka.cz/mezinarodni-zadluzenost_226_19.htm>

³⁸ Pramen: Vlastní zpracování na základě zdroje: *Statistical Annex of European Economy: Main economic indicators*. [online]. [cit. 2011-11-14]. Dostupné na WWW:

<http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2010/pdf/statistical_annex_autumn2010_en.pdf>

Graf 8 – Zadluženost (určeno jako % z HDP)³⁹

³⁹ Pramen: Vlastní zpracování na základě zdroje: *Statistical Annex of European Economy: Main economic indicators*. [online]. [cit. 2011-11-14]. Dostupné na WWW: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2010/pdf/statistical_annex_autumn2010_en.pdf

4. KOMPARACE EKONOMICKÉHO VÝVOJE NĚMECKA A ŘECKA OD ROKU 1995 DO KONCE LISTOPADU 2011

Cílem této kapitoly je přiblížit si ekonomický vývoj porovnávaných států od roku 1995 do konce listopadu 2011. Díky grafům je viditelné období vzniku ekonomické krize zapříčiněné rozmarným životem řeckého obyvatelstva a špatným politickým vedením státu. Dopady krize jsou hluboké a zasáhly všechny státy eurozóny. Následující analýza makroekonomických ukazatelů ve sledovaném období ukazuje, jak Německo dokázalo otočit tuto skutečnost a opět zastává pozici jednoho z nejsilnějších států Evropy.

4.1 HRUBÝ DOMÁCÍ PRODUKT (HDP)

Vývoj HDP lze posuzovat jako stabilní od počátku sledovaného období do konce roku 2005. V tomto období sice byly zaznamenány pozitivní i negativní výkyvy, ale nenesly sebou vážnější ekonomické dopady. Rok 2006 se stal zlomovým ve vývoji HDP. Hodnota míry HDP neustále klesala.

Od roku 2006 do roku 2009 byl zaznamenán druhý nejprudší pokles vývoje HDP v Německu a to o 8,1%. Německo dokázalo situaci v roce 2009 pozitivně otočit. Od zmiňovaného roku 2009 do roku 2010 došlo k nárůstu ekonomiky o 8,4%. Všimněme si ale zpomalujícího vývoje HDP v Německu od roku 2010 až 2011. Došlo k zpomalení růstu HDP vlivem rozpočtových úspor, zvolnění růstu v Asii a silného eura. Na zpomalení růstu ekonomiky se podepsala i vysoká cena ropy, která zapříčinila růst ceny energií a surovin.⁴⁰

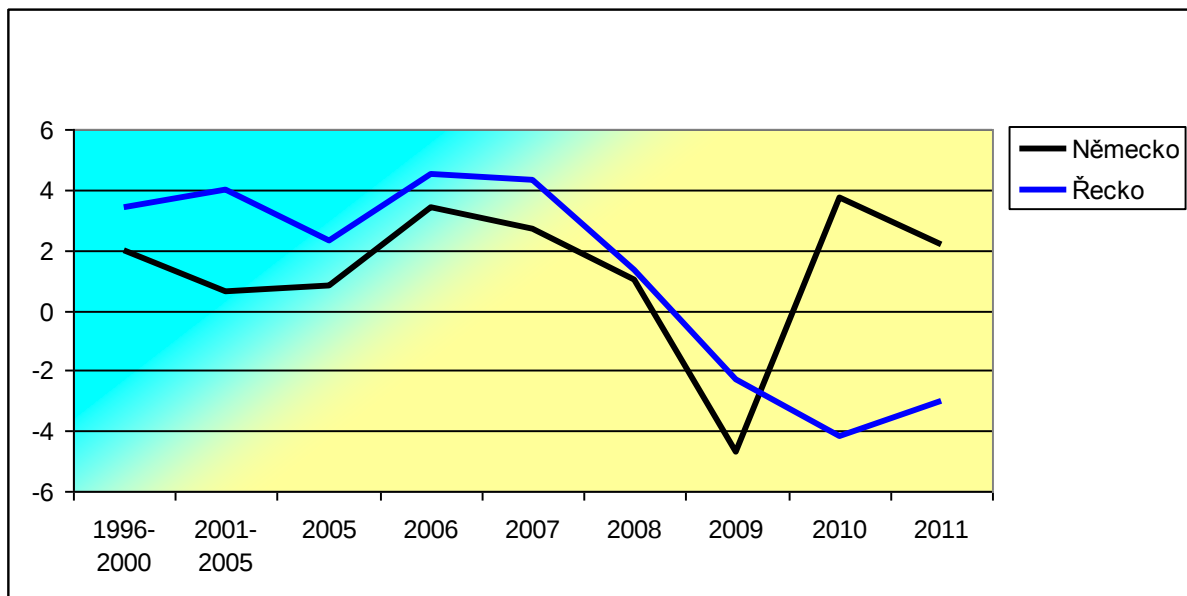
Ve vývoji HDP v Řecku je zaznamenána klesající křivka až do roku 2010. Od roku 2006 do roku 2010 je zaznamenán pokles o 8,7%. Tedy o 0,6% více než v Německu. Důvodem sestupu v řecké ekonomice byla skutečnost, že Řecko nebylo připraveno na jednotnou měnu euro neboť nemělo diverzifikované hospodářství. Tedy takové hospodářství, které je založeno na více odvětvích. V té době byla řecká ekonomika založena pouze na cestovním ruchu, zemědělství a lodní dopravě.⁴¹ Pokles

⁴⁰ HOLUB, T. Ekonomika na rok přibrzdí. *Ekonom*, 2011, roč. 55, č. 19, s. 66.

⁴¹ PRESSLEY, J. Odporný dluh splácený rajčaty. *Ekonom*, 2011, roč. 55, č. 34, s. 58.

vývoje HDP se zastavil až v roce 2010. Mezi lety 2010 až 2011 došlo k mírnému nárůstu, o 1,2%.

Graf 9 – HDP (změna proti předchozímu období, v %)⁴²

HDP nepočítá se stínovou (šedou) ekonomikou. Tedy ekonomikou, která nepodléhá zdanění. Neexistují žádné údaje o výrobě a prodeji. Proto není zahrnuta v ukazateli HDP.

Tab. 1 – Podíl stínové ekonomiky na HDP (v %)⁴³

Stát	Podíl stínové ekonomiky na HDP
Německo	15
Řecko	25

Příčin pozitivního vývoje HDP v Německu bylo několik. Zejména zavedení šrotovného sklídilo velký úspěch. Automobily starší devíti let mohly být nahrazeny

⁴² Pramen: Vlastní zpracování na základě zdroje: *Statistical Annex of European Economy: Main economic indicators*. [online]. [cit. 2011-11-14]. Dostupné na WWW: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2010/pdf/statistical_annex_autumn2010_en.pdf

⁴³ NĚMEC, J., PRAVEC, J. Kradu, kradeš, krademe. *Ekonom*, 2012, roč. 56, č. 6, s.10.

za nové. Majitele tak čekala odměna ve výši 2500 eur. Prodáno bylo celkem 3,8 milionů nových vozů. Stát začal i více investovat do infrastruktury, školství a byl zvýšen příspěvek na děti a zdravotní pojištění.⁴⁴

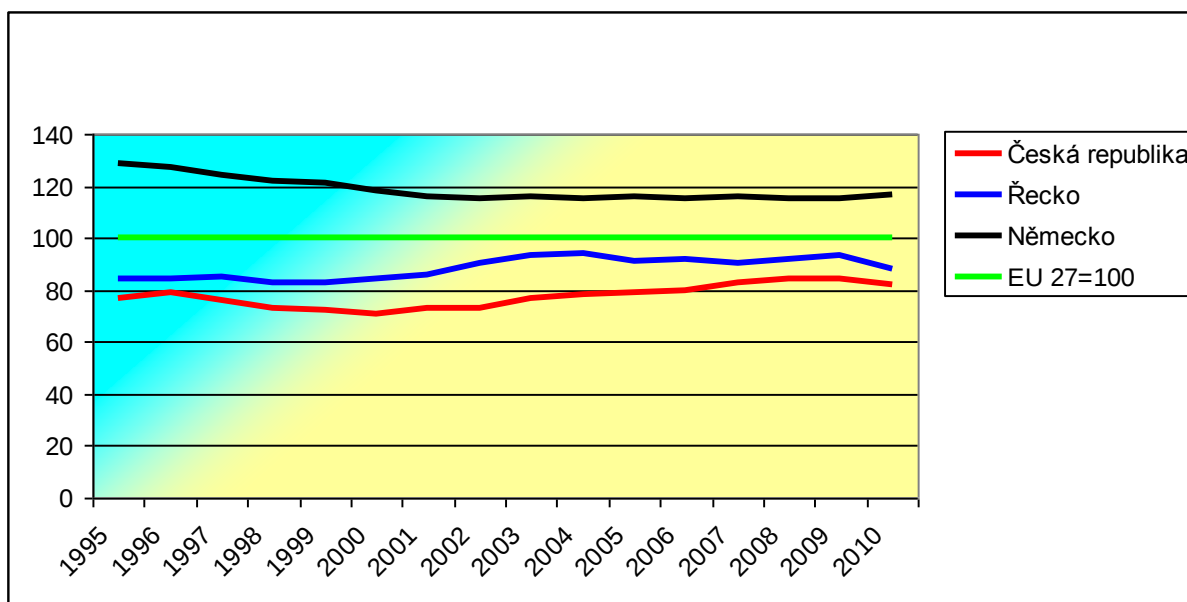
Vývoj HDP podle standardu kupní síly je zachycen v grafu č. 9. „Standardy kupní síly (PPS- Purchasing Power Standards) jsou jednotky umělé společné měny v rámci EU na bázi eura vyvozované z průměrných cen členských zemí.“⁴⁵

Pro srovnání úrovně jsou pro zajímavost přidány další porovnatelné údaje. Jedná se o ukazatele vývoje HDP v České republice a je zde zachycen i nejméně žádoucí vývoj všech států Evropské unie.

Vývoj HDP států Evropské unie znázorňuje křivka EU27 = 100, která poukazuje na průměr ve vztahu k Evropské unii. Je-li index vyšší než hodnota 100, tak HDP na osobu v dané zemi je vyšší než průměr Evropy a naopak.

Tento graf znázorňuje 15-ti leté období, v němž je zaznamenaný propad HDP v Německu o 12% a růst v Řecku o 4%. Výsledkem německé ekonomiky za rok 2010 je umístění na 7. místě v evropském žebříčku.

Graf 10 – HDP na obyvatele podle standardu kupní síly (EU 27 = 100, v %) ⁴⁶

⁴⁴ BUBLÍKOVÁ, B. Zázrak, který zatím nekončí. *Ekonom*, 2011, roč. 55, č. 12, s.40-41.

⁴⁵ KADERÁBKOVÁ, A. a kol., *Metodologické hodnocení národní konkurenceschopnosti*, str. 29.

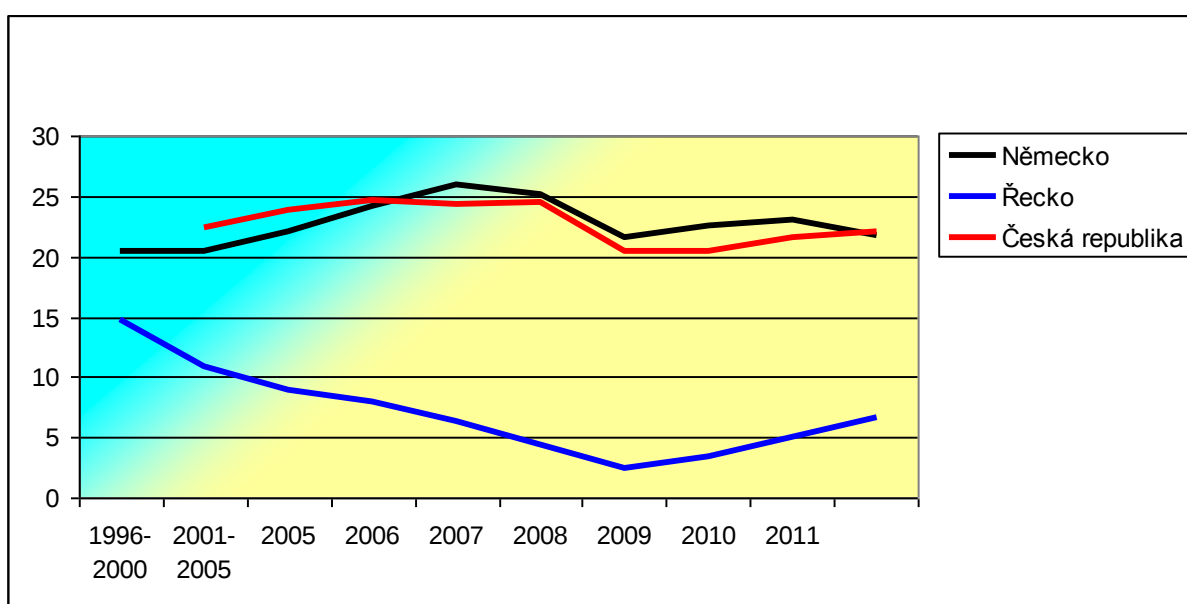
⁴⁶ Pramen: Vlastní zpracování na základě zdroje: *EUROSTAT: GDP Per Capital in Purchasing Power Standards*. [online]. [cit. 2011-11-14]. Dostupné na WWW:

<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb010>>

4.1.1 HRUBÉ NÁRODNÍ ÚSPORY

Hrubé národní úspory jsou ukazatelem jak veřejných, tak i soukromých úspor. Pro lepší zachycení problematiky řecké ekonomiky jsem opět uvedla i Českou republiku. Ukazatel hrubého domácího produktu ukazuje, že řecká ekonomika je na tom lépe než česká. Z tohoto omylu nás vyvádí fakt, že hrubé domácí úspory řecké ekonomiky jsou pod průměrem evropského standardu. Za posledních 15 let, v Řecku, hrubé úspory klesly o 9,7%. Naopak Německo se pyšní stabilními úspory kolísavými zhruba o 3% ve sledovaném 15-ti letém období.

Graf 11 – Hrubé národní úspory (určeno jako % z HDP)⁴⁷

Tabulka níže determinuje jaký poměr k HDP se promítlo ve spotřebě a v investicích. Namísto toho, aby řecká vláda a obyvatelstvo více investovalo, tak více spotřebovávalo. Tedy namísto toho, aby peníze putovaly do školství, vědy či výzkumu, kdy se tyto náklady zpětně promítnou, tak utrácela finanční prostředky narůstajícími platy ve veřejném sektoru a vyššími penzemi. Ukázkou rozmařilosti řeckého života

⁴⁷ Pramen: Vlastní zpracování na základě zdroje: *Statistical Annex of European Economy: Main economic indicators*. [online]. [cit. 2011-11-14]. Dostupné na WWW: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2010/pdf/statistical_annex_autumn2010_en.pdf

je příklad prodeje Porsche Cayenne od roku 2001. Řecko se tak může pochlubit nejvyšším počtem těchto vozů na počet obyvatelstva na světě.⁴⁸

Tab. 2 - Poměr investic a spotřeby k HDP od 70. let v Řecku⁴⁹

Rok	1970-1979	1980-1989	1990-1999	2000-2009
Investice	30.7	23	20.6	22.6
Spotřeba	77.2	85.1	90.1	88.8

Jason Manolopoulos ve své knize poukazuje na fatální nesrovnalosti řeckých výdajů⁵⁰.

- Stát vydával peníze na starobní důchod 321 mrtvým duším.
- Až v roce 2010 byly snahy spočítat počet státních zaměstnanců. Číslo se vyšplhalo až k počtu 768 009 zaměstnanců. Což znamená, že každá 6 osoba žijící v Řecku, pracovala ve veřejném sektoru.⁵¹
- Olympijské hry pořádané v Aténách v roce 2004 stály 11 bilionu amerických dolarů. Tedy dvojnásobek předpokládaného rozpočtu.
- Každý řecký doktor měl ulitých 30 milionů eur na účtu v bance.
- 324 obyvatel zahrnulo bazén do svých daňových přiznání. Ve skutečnosti se v dané lokalitě (severní Atény) vyskytuje 16 974 bazénů.
- Před 53 lety bylo potřeba 30 zaměstnanců pro účel odvodnění jezera Kopais. Práce na tomto jezeře dávno skončila, ale je pořád zaměstnáván stejný počet veřejných zaměstnanců.

⁴⁸ MANOLOPOULOS, J. *Greeces odious debt*, s.24.

⁴⁹ Tamtéž, s. 115.

⁵⁰ Tamtéž, s. 81.

⁵¹ Odhad vychází z předpokladu, že zhruba polovina obyvatelstva žije v produktivním věku.

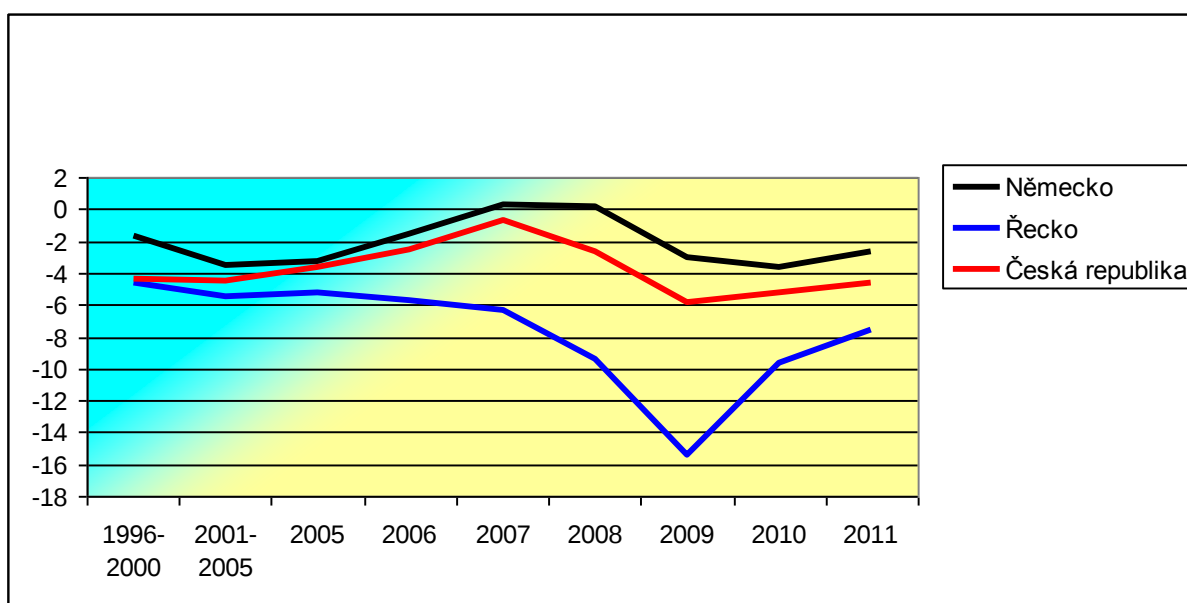
4.1.2 ČISTÉ NÁRODNÍ PŮJČKY POSKYTNUTÉ NEBO PŘIJATÉ

Pojem a funkce čistých národních půjček byl už vysvětlen v kapitole 3.1.1. Proto bych chtěla pouze připomenout fakt, že chybí-li domácnostem, firmám nebo státu finanční prostředky, tak si je musí obstarat někde jinde. Možnosti jsou dvě. Buď si je půjčí od banky nebo využije možnosti půjčky od jiného státu.

Z grafu je čitelné, jak se řecký stát zadlužoval. V roce 2007 zadluženost Řecka činila -6,4% z podílu HDP. Už o rok později došlo k poklesu o 3%. Nejhlubší propad zaznamenala v roce 2009 na 15,4%, kdy se projeví dopady řecké krize na ekonomiku.

Naopak německá vláda dokázala v letech 2007-2008 přeměnit půjčky přijaté v půjčky poskytnuté. Ale v roce 2009 se vlivem krize propadla k -3% a okolo této hranice se pohybuje i v současnosti.

Graf 12 – Čisté národní půjčky poskytnuté nebo přijaté (určeno jako % z HDP)⁵²

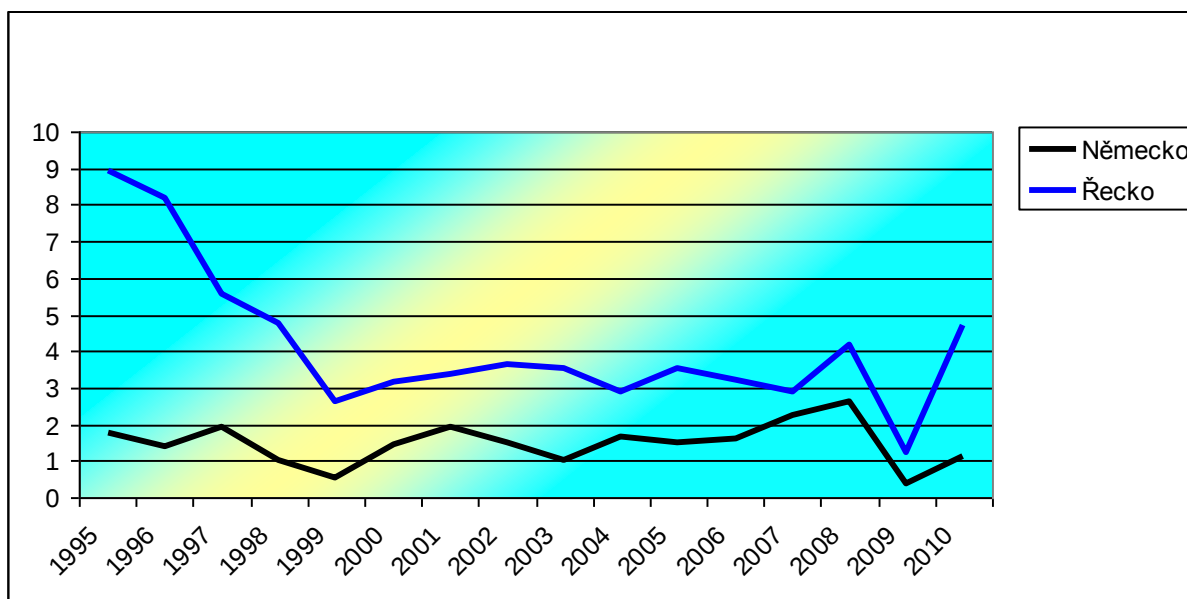
⁵² Pramen: Vlastní zpracování na základě zdroje: *Statistical Annex of European Economy: Main economic indicators*. [online]. [cit. 2011-11-14]. Dostupné na WWW: <http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2010/pdf/statistical_annex_autumn2010_en.pdf>

4.2 INFLACE

Německá inflaci lze označit za stabilní. Ve sledovaném období od roku 1995 do roku 2006 docházelo střídavě k mírné inflaci i deflaci, což není vůbec škodlivé pro ekonomiku. V tomto období docházelo k nárůstům a poklesům do 2%. Vyšší míra inflace byla zaznamenána až v letech 2007 a 2008 a to v průměru o 2,4%. V roce 2009 došlo k propadu míry inflace na hranici 0,4% a tím se křivka ocitla na stejném místě jako v roce 1999.

Od roku 1995 řecká ekonomika bojovala s vysokou mírou deflace. Od roku 1995 do roku 1999 došlo k poklesu cenové hladiny o 6,3%. Do roku 2007 se míra inflace vyvíjela stabilně. Až v roce 2008 míra inflace stoupla na hranici 4%. V průběhu následujícího roku tato křivka klesla na hranici 1,2% a v roce 2010 neuvěřitelně stoupla o 3,5%.

Graf 13 – Inflace (změna proti předchozímu roku, v %)⁵³

Porovnáme-li obě křivky současně, tak vidíme, že inflace se po celých 15 let projevovala vyšší v Řecku. Dá se říct, že v roce 1999 se řecká míra inflace dostala blíže k německé a vyvíjela se rovnoměrně. Došlo-li k nárůstu či poklesu na německé straně,

⁵³ Pramen: Vlastní zpracování na základě zdroje: *OECD: Costumer Prices- Annual Inflation*. [online]. [cit. 2011-11-21]. Dostupné na WWW: <http://stats.oecd.org/index.aspx?queryid=21762>

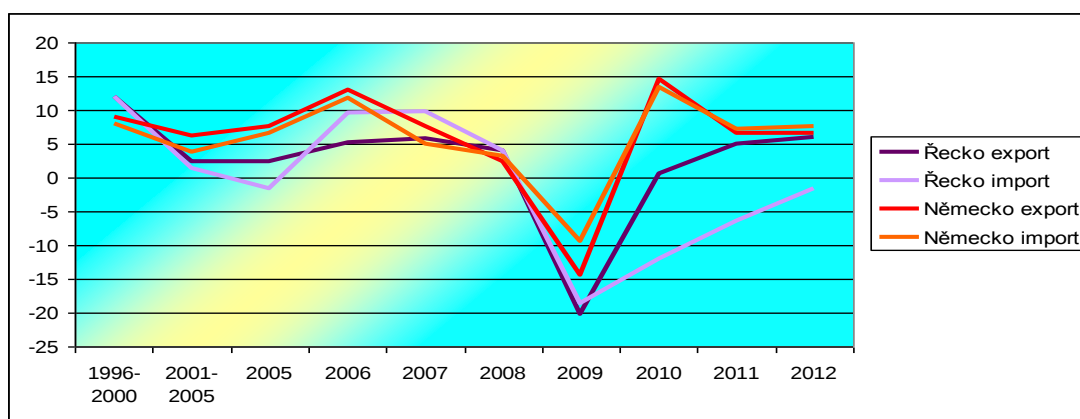
tak se pohyb míry inflace projevil se zpožděním v Řecku. Eurozóna se momentálně potýká s vysokou cenou ropy, surovin a energií, která ohrožuje růst a cenovou stabilitu.

4.3 EXPORT A IMPORT

Střídavá inflace a deflace se projevila i na exportu a importu. Vyšší inflace byla poprvé zaznamenána v Německu v letech 2007 až 2008. V tomto období došlo i k poklesu exportu o 5,1% a importu o 1,7%. V dalším období došlo k výraznému propadu. Export se propadl o 16,8% a import o 12,7%. V tomto období dokonce Německo více dováželo, než vyváželo, což se jeví jako nepříznivý jev pro ekonomiku. V letech 2009 až 2010 celkově vzrostl export o 29% a import o 22,8%. V roce 2011 se hranice dovozu i vývozu přiblížila roku 2007.

S vysokou mírou deflace v letech 1995 až 1999 se projevil i pokles exportu a importu. V letech 2001 až 2005 vývoz poklesl o 9,5% a dovoz o 10,7%. Výše jsem uvedla, že míra inflace stoupla v Řecku v roce 2008. V období let 2008 až 2009 se tento růst projevil i na exportu a importu. Pokles exportu byl zaznamenán o 24,1% a importu o 22,6%. V letech 2009-2010 opět k výraznému růstu míry inflace, což se opět projevilo na exportu a importu. Růst exportu byl zaznamenán o 20,7% a importu o 6,6%.

Graf 14 – Porovnání exportu a importu v Německu a Řecku
(určeno jako % z HDP)⁵⁴

⁵⁴ Pramen: Vlastní zpracování na základě zdroje: *Statistical Annex of European Economy: Main economic indicators*. [online]. [cit. 2011-11-14]. Dostupné na WWW:

<http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2010/pdf/statistical_annex_autumn2010_en.pdf>

Pro lepší přehlednost jsem období růstu a poklesu exportu a importu z let 2007 až 2011 zaznamenala do tabulky 3.

Tab. 3 - Porovnání exportu a importu Řecka a Německa (změna oproti předchozímu období, v %)

Stát	NĚMECKO		ŘECKO	
	vývoz	dovoz	vývoz	dovoz
2007	7,6	5	5,8	9,8
2008	2,5	3,3	4	4
2009	-14,3	-9,4	-20,1	-18,6
2010	14,7	13,4	0,6	-12
2011	5,1	7,2	5,1	-6,4

V tabulkách 4 a 5 je zachycen vývoz, dovoz a celková bilance. Srovnáme-li počet obyvatelstva Německa (82 422 299 v roce 2006) a Řecka (11 283 293 v roce 2009) s vývozem v roce 2010, tak získáme poměr v Řecku 1,5 a 11,65 v Německu. Tedy Řecko vyprodukuje deset krát méně zboží na obyvatele než Německo.

Tab. 4 - Řecko- Bilance zahraničního obchodu v mld. €⁵⁵

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Vývoz (mld. €)	14	16.2	17.4	19.8	15.3	17.1
Dovoz (mld. €)	44	51.4	58.9	63.9	46.1	45.4
Bilance (mld. €)	-30	-35.2	-41.1	-44.1	-30.8	-28.3

⁵⁵ BUSINESSINFO: Řecko: Zahraniční obchod země. [online]. [cit. 2011-12-01]. Dostupné na WWW: < <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/recko-zahranicni-obchod-zeme/6/1000795/> >

Tab. 5 - Německo- Bilance zahraničního obchodu v mld. €⁵⁶

Rok	2006	2007	2008	2009	2010
Vývoz (mld. €)	896	969.1	984.1	803.2	959.5
Dovoz (mld. €)	731.5	770.4	805.8	667.1	806.2
Bilance (mld. €)	164.5	198.8	176.2	136.1	153.3

„Německo přispívá na eurokrizi nejvíce, ale také vydělává na slabém euru. Německý export díky slabé měně loni překročil bilion eur“⁵⁷

4.4 NEZAMĚSTNANOST

S vyšší nezaměstnaností se Řecko potýká od roku 2009. Bohužel ale pro Řecko neúspěšně. Od roku 2009 do roku 2011 se řecká nezaměstnanost zvýšila o 5,5%. Naopak Německo i v období finanční krize dokázalo nezaměstnanost mírně snižovat. Důvodem snižování nezaměstnanosti v Německu byl chytrý krok místní vlády zavést zkrácení pracovní doby po dobu osmnácti měsíců. Firmy tak byly motivovány nepropouštět své zaměstnance. Odměnou firmám byl poloviční příspěvek na sociální zabezpečení od státu.⁵⁸

V prvním čtvrtletí byl na území Řecka naměřen nový rekord. Počet nezaměstnaných překročil hranici 20%.⁵⁹

⁵⁶ BUSINESSINFO: *Německo: Zahraniční obchod země*. [online]. [cit. 2011-12-01]. Dostupné na WWW:

<<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/nemecko-zahranicni-obchod-zeme/6/1000636/>>

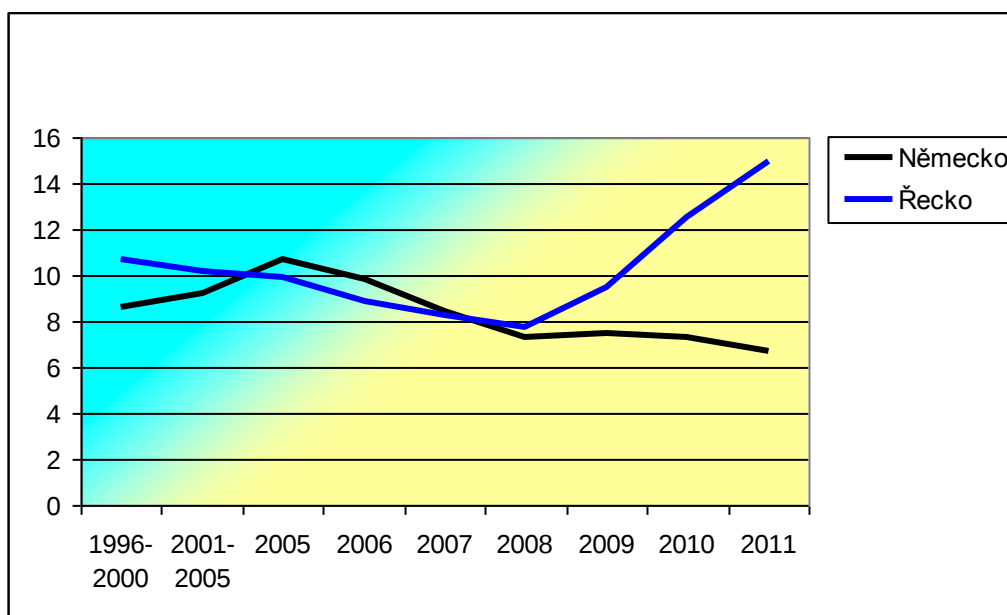
⁵⁷ NĚMEC, J. Riskantní vize evropské plánovačky. *Ekonom*, 2012, roč. 56, č.7. str.5-6.

⁵⁸ BUBLÍKOVÁ, B. Zázrak, který zatím nekončí. *Ekonom*, 2011, roč. 55, č. 12, s.40-43.

⁵⁹ Ceskatelevize: Venizelos: *Druhý záchranný balík zavazuje Řecko zůstat v eurozóně*. [online]. [cit. 2012-03-05]. Dostupné na WWW:

<<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/165533-venizelos-druhy-zachranny-balik-zavazuje-recko-zustat-v-eurozone/>>

Graf 15 – Nezaměstnanost (změna proti předchozímu roku, v%)⁶⁰

4.4.1 NÁKLADY NA PRACOVNÍ SÍLU

Náklady na pracovní sílu poukazují na další nedostatek řeckého vedení země. Prozkoumáme-li graf 15 podrobněji, tak vidíme, že náklady obou zemí se vyvíjely poměrně rovnoměrně až do posledního čtvrtletí roku 2006. Od počátku roku 2007 se náklady na pracovní sílu začaly v Řecku odchylovat směrem nahoru.

Zaměříme-li se na rok 2009, tak vidíme, že Řecko dosáhlo nejvyšších nákladů na pracovní sílu. Porovnáme-li tento údaj s předchozími grafy tak vidíme, že úspory byly téměř nulové a taktéž došlo k největšímu zadlužení. Produktivita práce v Řecku se ani nepřiblížila produktivitě německé. V roce 2009 činila v Řecku 80,4% a v Německu 188,6%. Přitom průměr EU je rovných 100%.⁶¹

V roce 2010 obsadilo Řecko čtvrtou příčku ve světovém žebříčku zadluženosti.⁶² Řecko začalo náklady na mzdy okamžitě osekávat, ale v posledním

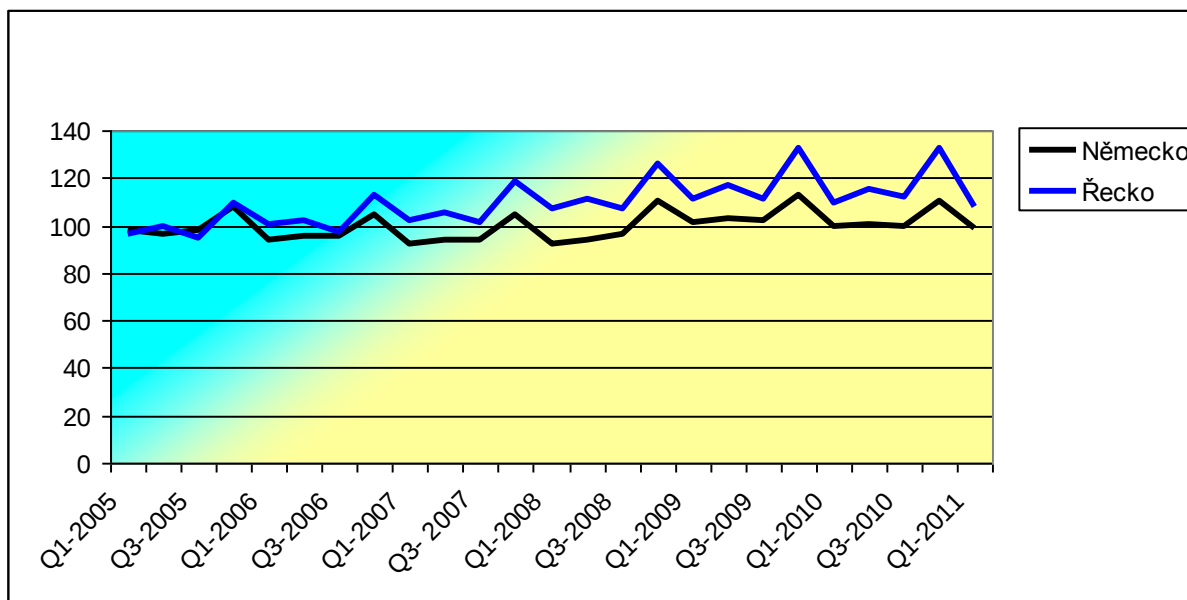
⁶⁰ Pramen: Vlastní zpracování na základě zdroje: *Statistical Annex of European Economy: Main economic indicators*. [online]. [cit. 2011-11-14]. Dostupné na WWW: <http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2010/pdf/statistical_annex_autumn2010_en.pdf>

⁶¹ ZAMRAZILOVÁ, E. Odchod slabých by euru prospěl. *Ekonom*, 2011, roč. 55, č. 35, s.60-61.

⁶² NĚMEC, J. Svět míří do dluhové pasti. *Ekonom*, 2011, roč. 55, č. 31-32, str. 105.

čtvrtletí roku 2010 se opět náklady na práci dostaly na stejnou úroveň. V prvním čtvrtletí opět poklesly. Stejný střídavý vývoj nákladů na mzdy byl zaznamenán v Německu.

Graf 16- Náklady na pracovní sílu (rok 2005 = 100)⁶³

4.4.2 VÝVOJ KRIMINALITY

S růstem nezaměstnanosti je i úzce spojen růst kriminality, jak již bylo uvedeno v kapitole o nezaměstnanosti. Důkazem je graf umístění ve světovém žebříčku níže.

Německo obsadilo svoji nejvyšší, tedy 20 příčku v roce 2001. V té době nezaměstnanost neustále klesala a klesal i počet trestných činů. V roce 2010 se Německu povedlo obsadit 15 příčku.

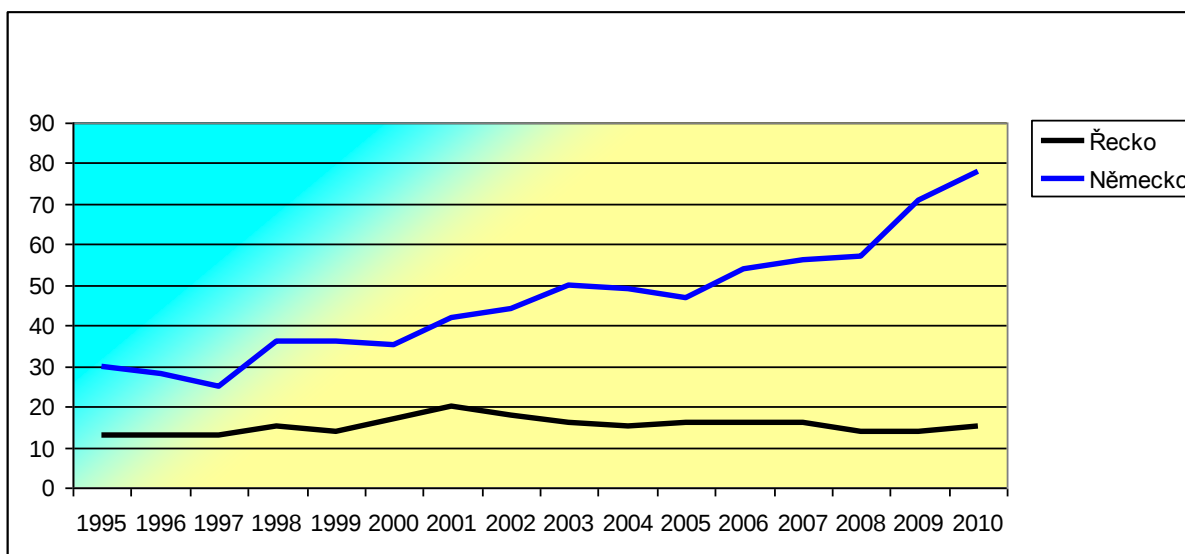
Opak můžeme pozorovat na řecké straně. Nejnižší příčku, tedy 25. obsadilo Řecko v roce 1997. Od té doby počet trestných činů neustále rostl. V posledním sledovaném roce Řecko obsadilo až 78 světovou příčku.

⁶³ Pramen: Vlastní zpracování na základě zdroje: *OECD: Labour Costs*. [online]. [cit. 2011-11-14].

Dostupné na WWW:

< <http://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryName=427&QueryType=View&Lang=en> >

Graf 17 – Kriminalita- umístění ve světovém žebříčku⁶⁴

4. 5 ZADLUŽENOST

Od roku 2007 zadluženost v Německu i Řecku roste. Od roku 2007 do konce listopadu 2011 se zadluženost v Německu zvýšila o 10,3% HDP a v Řecku o 51% HDP. Řecký veřejný dluh se stává být neúnosným. Na konci listopadu roku 2011 představuje 150% HDP a eurozóna se začíná připravovat na pád Řecka.

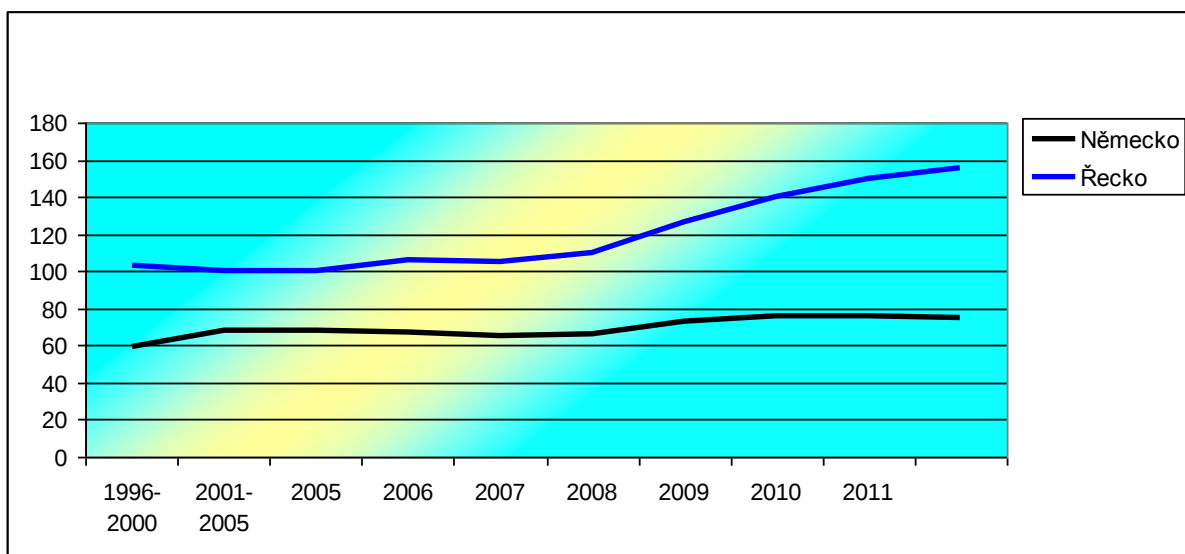
K pádu Řecka přispívá i fakt, že si tento stát upravoval ekonomická data, aby se mohl stát členem eurozóny. Nebyl ale jediným. Tuto skutečnost prokázala čtveřice německých profesorů na základě Benfordova zákonu, který byl zveřejněn v roce 1938 americkým fyzikem a elektroinženýrem Frankem Benfordem. Statistiky všech členů eurozóny byly jimi přepočítány a seřazeny do stupnice. Vyšlo najevo, že Řecko se stalo druhým státem, který nejvíce upravovalo údaje. Německo v této statistice obsadilo třináctou příčku.⁶⁵

⁶⁴ Pramen: Vlastní zpracování na základě: TRANSPARENCY: *Corruption perceptions index (CPI)*. [online]. [cit. 2011- 01-21]. Dostupné na WWW:

<http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/about>

⁶⁵ BŘEŠŤAN, R. Evropa kouzlí s čísly. *Ekonom*, 2011, roč. 55, č. 41, str.58-60.

Graf 18 – Zadluženost (v % z HDP)⁶⁶

⁶⁶ Pramen: Vlastní zpracování na základě zdroje: *Statistical Annex of European Economy: Main economic indicators*. [online]. [cit. 2011-11-14]. Dostupné na WWW: http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2010/pdf/statistical_annex_autumn2010_en.pdf

5. PŘEDPOKLAD VÝVOJE ŘECKÉ EKONOMIKY

Připomeňme si, že Německo i Řecko jsou členskými státy Evropské unie. Evropská unie byla založena tzv. Evropskou smlouvou (často známou jako Maachstrichtskou smlouvou) roku 1963. Rozkládá se na 4 milionech km², kde žije 495 milionů obyvatel.⁶⁷ Vyznačuje se jednotným hospodářským a politickým partnerstvím mezi členskými státy. Důvodem založení Evropské unie bylo zvýšení životní úrovně obyvatelstva, zavedení společné měny euro a otevření jednotného vnitřního trhu. Tedy trhu volného pohybu osob, zboží, služeb a kapitálu. Nutno podotknout, že Evropskou unii tvoří 27 členských států. Jednotnou měnu ve své zemi již přijalo 17 z nich.

Členské státy se zavázaly respektovat evropská pravidla. Bohužel jsou neustále porušována. Jedná se o pravidla:⁶⁸

- Maastrichtská kritéria

Státní dluh nesmí překročit hranici 60% HDP a deficit státního rozpočtu nesmí být vyšší než 3%. Francie a Německo porušily toto nařízení už v roce 2001 a 2002. Byla jim ovšem udělena výjimka a pokuta nebyla uhrazena. Od té doby se pravidla začala porušovat i v ostatních členských státech. Dnes už pouhých 14 zemí z 27 toto pravidlo dodržuje.

- Zákaz finanční pomoci mezi zeměmi EU

Toto pravidlo spočívá v zákazu finanční výpomoci státům, které ohrožily svoji existenci špatným hospodařením. Podle tohoto nařízení by tedy členské státy neměly finančně pomáhat Řecku.

- Nezávislost evropské centrální banky

Jedná se o pravidlo, které zakazuje evropské centrální bance se přizpůsobovat politickým rozhodnutím. I toto pravidlo bylo nakonec porušeno. Evropská centrální

⁶⁷ EUROPA: *Evropská unie*. [online]. [cit.2012-03-05]. Dostupné na WWW:

<http://europa.eu/about-eu/facts-figures/living/index_cs.htm>

⁶⁸ BŘEŠŤAN, R. Riskantní vize evropské plánovačky: Jak EU porušuje svoje pravidla. *Ekonom*, 2012, roč. 56, č. 7, str. 9.

banka nakonec začala nakupovat dluhopisy. Zatím tak nakoupila dluhopisy v hodnotě větší než 200 miliard Eur a s nákupy dále pokračuje.

Evropská unie se posledních pár měsíců snaží o záchranu Řecka před neřízeným bankrotem. Do Řecka byl poslán druhý záchranný balík v hodnotě 130 miliard eur, který zavázal řecky zůstat v eurozóně. Tato skutečnost se ale nelíbí zejména obyvatelům Německa, neboť nejvíce zaplatí právě oni. Převážná většina Němců, 61% obyvatel, vyjádřila nesouhlas s další pomocí.⁶⁹ Dokonce ministr spravedlnosti Hans-Peter Friedrich prohlásil, že Athény by měli sami vystoupit z eurozóny. Evropská unie ale předpokládá, že se řecký dluh sníží asi na 120% do roku 2020 ze současných 160%.

Avšak proto aby Řecko tento úsporný balík získalo, muselo učinit patřičné kroky. Po tříletém ekonomickém propadu tak zavedlo další úsporná opatření, jako slib Evropské unii.

- „Snížení částky na výplatu důchodů o dalších 400 milionů eur,
- výdaje na vzdělání a zdravotní péči se letos mají snížit o více než 170 milionů eur,
- 400 milionů eur přijde také armáda.“⁷⁰

Zavedení úsporných opatření se nelíbilo horkokrevným řeckým protestantům, kteří vstoupili do ulic Athén. Místo toho, aby své zemi pomohli naopak svým chováním způsobili škody za miliony eur.⁷¹

Řecko už stálo Evropu hodně zklamání a peněz. Proto se politici a ekonomové začali zabývat otázkou, zda-li nebude lepší Evropskou unii zcela zrušit. Tato varianta by ale sebou nesla vysoké náklady a bankovní krizi. A tak se více zalíbila varianta druhá, která spočívá v užší provázanosti fiskální a politické unie. Výsledkem by mělo být vytvoření Evropy v podobě Spojených států s hlavním sídlem v Bruselu.⁷²

⁶⁹ EURACTIV: *Německo bude schvalovat druhý záchranný balík pro Řecko*. [online]. [cit. 2012-03-05].

Dostupné na WWW:

<<http://www.euractiv.cz/ekonomika-a-euro/clanek/nemecko-bude-schvalovat-druhy-zachranny-balik-pro-recko-009659>>

⁷⁰ ČESKÁ TELEVIZE: *Venizelos: Druhý záchranný balík zavazuje Řecko zůstat v eurozóně*. [online].

[cit. 2012-03-05]. Dostupné na WWW:

<<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/165533-venizelos-druhy-zachranny-balik-zavazuje-recko-zustat-v-eurozone/>>

⁷¹ NĚMEC, J., Riskantní vize evropské plánovačky. *Ekonom*, 2012, roč. 56, č. 7, str.5-6.

⁷² NĚMEC, J., Riskantní vize evropské plánovačky: Více, nebo méně Evropy? *Ekonom*. 2012, roč. 56, č.7, str. 6.

5.1 VLASTNÍ NÁZOR NA ŘECKOU KRIZI

Dle mého názoru se Řecko dostalo do krize naprosto vlastní vinou. První věc, kterou bych chtěla připomenout je fakt, že Řecko nemělo být nikdy přijato do Evropské unie kvůli falšování dat. Navíc z uvedených makroekonomických ukazatelů vyplývá poměrně nízká úroveň vývoje ekonomiky s nízkou hospodárností. Díky příliš vysokým platům řecké obyvatelstvo mělo poměrně vysokou úroveň života. Ekonomika tak zaostávala a nadále zaostává. Důkazem je ukazatel exportu a importu v období od roku 2006 do roku 2008 (viz graf č. 14). Při prvním pohledu na graf se zamýšlíme nad skutečností, proč po celou zmíněnou dobu je import větší než export? Přece už všichni víme, že pokud chce stát prosperovat, musí více vyvážet. Nesmíme se potom divit narůstajícímu státnímu dluhu, klesajícímu HDP, roztoucí inflaci anebo roztoucí nezaměstnanosti. Proto ale nepochopíme, jak je možné, že když řecká ekonomika stagnovala, mohla si dovolit vyplácet vyšší mzdy zaměstnancům než v Německu? Německu, které má nejstabilnější evropskou ekonomiku a podle názoru některých odborníků diktuje Evropě.

Můžeme tedy konstatovat, že řecká vláda nevedla svoji zemi optimálním směrem. Evropská unie si vzala jeho nápravu na svoje bedra. Řecko ale stejně čeká dlouhá cesta, než bude opět stabilní. Už dokázalo osekát některé státní výdaje. Politici a ekonomové v současné době doufají, že soukromí věřitelé vymění dluhopisy (výměna znehodnocených státních dluhopisů za nové s nižší nominální hodnotou), které jsou nutné pro snížení státního dluhu z 350 miliard eur na 100 miliard eur.⁷³

Vytvoření vlastního názoru záchrany není zrovna lehké. Ani přední ekonomové evropské ekonomiky se nedokáží na názorech shodnout. Největší kritik, profesor a zároveň držitel Nobelovy ceny Joseph Stiglitz tvrdí, že řeckou ekonomiku by měl koordinovat hlavně stát investicemi do infrastruktury a vzdělání. „Recept na to, co globální ekonomiku trápí, vyplývá přímo z diagnózy: jsou to masivní vládní výdaje zaměřené na usnadnění restrukturalizace, podporu energetických úspor a snížení nerovnosti a také reforma globálního finančního systému, která vytvoří alternativu

⁷³ ČESKA TELEVIZE: *Výměna řeckých dluhopisů skřípe, věřitelé totiž váhají*. [online]. [cit. 2012-03-06]. Dostupné na WWW:

<<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/166951-vymena-reckych-dluhopisu-skripe-veritele-totiz-vahaji/>>

k hromadění rezerv,⁷⁴ tvrdí Stiglitz. S tímto tvrzením absolutně nesouhlasí profesor ekonomie na Harvardově univerzitě Kenneth Rogoff. Tvrdí, že období pomalého růstu a postupného snižování dluhu lze dokázat pomocí plíživé inflace. „Vytrvalou dávku mírné inflace, řekněme čtyři až šest procent, po dobu několika let.“⁷⁵

Mně osobně přijdou názory obou předních ekonomů reálné. Nemůžu se tedy přiklonit ani k jedné či druhé variantě. Proč? Neboť Stiglitz tvrdí, že ekonomiku lze vyléčit investicemi do infrastruktury a vzdělání. Když se ekonomická krize začala projevovat v Německu, tak místní vláda přijala několik opatření. Mezi tato opatření patřily právě investice do infrastruktury a vzdělání, jak již bylo uvedeno výše v textu. Nevidím tedy důvod, proč by fungující opatření v jedné zemi nemohla fungovat v zemi druhé. Naopak Kenneth Rogoff tvrdí, že dluh lze snížit pomocí postupné inflace o čtyři až šest procent. V kapitole o inflaci jsme se naučili, že pokud je inflace mírná (do deseti procent), tak je pro ekonomiku zdravá. Proto i tímto způsobem, podle mne, by bylo možné Řecko zachránit.

5.2 JAKÉ NÁSTROJE NĚMECKA LZE APLIKOVAT V ŘECKU PRO VÝVOJ

- **Zpřísnění výběru daní a snížení minimální mzdy**

Velikost stínové ekonomiky je v Německu o 10% nižší než v Řecku. Důvodem byla příliš vysoká minimální mzda (863 euro)⁷⁶ v Řecku. Proto mnoho místních pracovníků nebylo nahlášeno na místních úřadech a zaměstnavatelé za ně nemuseli odvádět daně. V Německu není výše minimální mzdy stanovena. „Minimální mzda není zákonem stanovena, liší se podle konkrétních odvětví, výše je zakotvena v kolektivních smlouvách.“⁷⁷

⁷⁴ BŘEŠŤAN, R. Velké mozky a budoucnost evropské ekonomiky. *Ekonom*, 2012, roč. 56, č. 2, s. 36.

⁷⁵ Tamtéž.

⁷⁶ EUROEKONOM: *Řecko na pokraji ekonomického kolapsu*. [online]. [cit. 2012-03-12]. Dostupné na WWW:

<<http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-recko-bankrot>>

⁷⁷ BUSINESSINFO: *Minimální mzdy v zemích EU*. [online]. [cit. 2012-03-12]. Dostupné na WWW:

<<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/podnikani-v-eu/minimalni-mzdy-v-zemich-evropske-unie/1000520/50966/>>

- **Zavedení šrotovného**

Díky zavedení šrotovného v Německu bylo prodáno celkem 3,8 milionů vozů. Automobily starší devíti lety mohly být nahrazeny za nové za odměnu ve výši 2500 euro.

- **Zvýšit hranici odchodu do důchodu**

Odejít do důchodu mohou v Německu občané starší 65 let. Předčasnou penzi mohou využít obyvatelé v jejich 63 letech za podmínky, že splnili podmínku pojištění 35 let.⁷⁸ V Řecku mohou odejít do penze obyvatelé již v 58 letech. Do předčasného důchodu se lze dostat za určitých podmínek už v 50 letech.⁷⁹

- **Snížení pracovní doby**

Snížení nezaměstnanosti na úkor snížení pracovní doby v Německu přineslo prospěch. Firmy tak byly motivovány nepropouštět zaměstnance v době jejich úpadku. Za doměnu od státu dostaly poloviční příspěvek na sociální zabezpečení. Stát tak vynaložil nižší náklady než kdyby se tito lidé registrovali na pracovních úřadech.

- **Více vyvážet než dovážet**

Neustále více vyvážet než dovážet, což se Řecku od roku 2009 daří. Export je zhruba o 6% vyšší než import.

- **Snížit počet státních zaměstnanců**

V Řecku pracuje vyšší počet státních úředníků než je potřeba i přesto, že jich mnoho bylo již propuštěno. Proto je cílem zajistit určitý počet státních zaměstnanců podle Německa, který by odpovídal počtu obyvatel.

⁷⁸ FINANCE: *Důchodový systém v Německu*. [online]. [cit. 2012-03-12]. Dostupné na WWW:
< <http://www.finance.cz/zpravy/finance/329285-duchodovy-system-v-nemecku/> >

⁷⁹ EUROEKONOM: *Řecko na pokraji ekonomického kolapsu*. [online]. [cit. 2012-03-12]. Dostupné na WWW:
< <http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-recko-bankrot> >

ZÁVĚR

Zadáním a předmětem této bakalářské práce je srovnání aspektů globální ekonomiky, tedy komparace Německa a Řecka z geografického, historického, politického a hlavně ekonomického hlediska. Je zaznamenán dosavadní vývoj obou ekonomik od roku 1961 po současnost. Pozornost je věnována zejména ekonomické krizi a jejím příčinám, které jsou popsány na základě makroekonomických ukazatelů. Tento stanovený cíl se podařil naplnit. Bakalářská práce popisuje, srovnává a hodnotí aspekty globální ekonomiky na straně německé i řecké.

Úvodní část se věnuje stručnému popisu Německa a Řecka. Obsahuje základní informace o obyvatelstvu, povrchu a přírodních poměrech, zemědělství, průmyslu, historickému a politickému vývoji. Druhá kapitola podává informace o makroekonomických ukazatelích, dle kterých je dále analyzován a srovnáván vývoj ekonomické situace v obou zemích. Třetí kapitola srovnává vývoj Německa a Řecka od roku 1961 do roku 1995. Přehlednost práce v třetí kapitole zabezpečují grafy makroekonomických ukazatelů. Proto je stejným způsobem zpracována i čtvrtá část, která porovnává vývoj ekonomiky od roku 1995 po současnost. Zabývá se i faktům odhalujícím falšování dat pro vstup do Evropské unie členskými státy anebo například zbytečným plítváním s finančními prostředky v Řecku. Poslední, pátá kapitola, nás informuje o základních údajích o Evropské unii. Poukazuje na porušování pravidel, které Evropská unie stanovila a sama neplní. Obsahuje i můj vlastní názor a neschody nejlepších ekonomů na řešení krize.

Už od roku 1961 byl vývoj ekonomické situace v Řecku mnohem pomalejší než v Německu. Řecko ale nikdy nebylo ambiciózní tento rozdíl dohnat. Zadluženost Řecka se neustále prohlubovala a ostatní státy Evropy jeho nepříznivý vývoj pouze mlčky sledovaly. Vstupem Řecka do eurozóny se tato situace změnila. Utrácením řecké vlády došlo ke krizi, která poznamenala všechny členské státy Evropské unie. Za nepříznivý vývoj Řecka teď platí všechny státy a jejich obyvatelé. Nejvíce však Německo, které také nejvíce platí. Evropská unie vzala situaci do svých rukou a snaží se řešit pomocí. Názory ekonomů na vyřešení krize jsou ale rozdílné. Bohužel neexistuje zaručený návod, jak Řecko oddlužit. Jeho existence tak stojí ve hvězdách. Předpokládá se ale, že Řecko nadále zůstane součástí Evropské unie.

ANOTACE

Příjmení a jméno autora:	Hejdová Lenka
Název školy:	Moravská vysoká škola Olomouc
Název práce v českém jazyce:	Srovnání aspektů globální ekonomiky Německa a Řecka
Název práce v anglickém jazyce:	Comparison of Global Economy Aspects in Germany and Greece
Vedoucí práce:	Khitilová Elkatarina
Počet stran:	62
Počet příloh:	0
Rok obhajoby:	2012
Klíčová slova v českém jazyce:	globální ekonomika, ekonomická krize, makroekonomické ukazatele, Německo, Řecko
Key words in English:	global economy, economic crisis, macroeconomic indicators, Germany, Greece

Předmětem této bakalářské práce je srovnání aspektů globální ekonomiky, tedy komparace Německa a Řecka z geografického, historického, politického a hlavně ekonomického hlediska. Je zaznamenán dosavadní vývoj obou ekonomik od roku 1961 po současnost. Pozornost je věnovaná ekonomické krizi a nastínění mého pohledu budoucího vývoje ekonomik. Teoretická část je věnována popisu obou porovnávaných zemí, vymezení základních pojmů a základních makroekonomických ukazatelů. Praktická část analyzuje jednotlivá data makroekonomických ukazatelů a podává věrný obraz vývoje ekonomik. Tato část je doplněna pro zřehlednění o tabulky a grafy.

The subject of this thesis is to compare aspects of global economy, so to make comparison of Germany and Greece on the geographical, historical, political and especially economic terms. The current development is recorded of both economies

from 1961 to present. Attention is paid to the economic crisis and outline of my view of the future development of economics. The theoretical part is focused on the description of both compared countries, the definition of basic concepts and basic macroeconomic indicators. The practical part analyzes individual data of macroeconomic indicators and give a true view of the development of economies. Tables and graphs are added in this part for streamlining.

LITERATURA A PRAMENY

- BOSKIN, M. Trojí hrozba pro Evropu. *Ekonom*. Praha: Economia. ISSN 1210-0714. 2011, roč. 55, č. 40, s. 42.
- BŘEŠŤAN, R. Velké mozky a budoucnost evropské ekonomiky. *Ekonom*. Praha: Economia. ISSN 1210-0714. 2012, roč. 56, č. 2, s.36-37.
- BŘEŠŤAN, R. Evropa kouzlí s čísly. *Ekonom*. Praha: Economia. ISSN 1210-0714. 2011, roč. 55, č. 41, s.58-60.
- BUBLÍKOVÁ, B. Zázrak, který zatím nekončí. *Ekonom*. Praha: Economia. ISSN 1210-0714. 2011, roč. 55, č. 12. s.40-43.
- HELÍSEK, M. *Makroekonomie: Základní kurs*. 2. vydání. Praha: Melandrium, 2002. 325 s. ISBN 80-86175-25-1.
- HICKLEYOVÁ, C. Němci opět chtějí diktovat Evropě. *Ekonom*. Praha: Economia. ISSN 1210-0714. 2011, roč. 55, č. 36, s. 58.
- HOLUB, T. Ekonomika na rok přibrzdí. *Ekonom*. Praha: Economia. ISSN 1210-0714. 2011, roč. 55, č. 19, s.66-67.
- JENÍČEK, V. *Globalizace světového hospodářství*. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2002. 152 s. ISBN 80-7179-787-1.
- JUREČKA, V., JÁNOŠÍKOVÁ, I. *Makroekonomie: Základní kurs*. 1. vydání. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2004. 312 s. ISBN 80-248-0530-8.
- KADERÁBKOVÁ, A. a kol., *Metodologické hodnocení národní konkurenceschopnosti*. Praha: Centrum ekonomických studií vysoké školy ekonomie a managementu, 2005. 100 s. ISSN 1801-2728.
- KUNEŠOVÁ H., CIHELKOVÁ E. a kol., *Světová ekonomika: Nové jevy a perspektivy*. 2 doplněné a přepracované vydání. Praha: C.H. Beck, 2006. 322 s. ISBN 80-7179-455-4.
- MANOLOPOULOS, J. *Greeces odious debt*. Londýn: Anthem Press, 2011. 304 s. ISBN 978-0857287717.
- MICHL, A. S dluhy v Evropě zatočí až bankrot!. *Ekonom*. Praha: Economia. ISSN 1210-0714. 2011, roč. 55, č. 8, s.38-39.
- NĚMEC, J. Eurozóna: Poslední bitva vzplála. *Ekonom*. Praha: Economia. ISSN 1210-0714. 2011, roč. 55, č. 49, s.34-35.

- NĚMEC, J. Jak EU porušuje svoje pravidla. *Ekonom*. Praha: Economia. ISSN 1210-0714. 2012, roč. 56, č. 7, s. 9.
- NĚMEC, J. Od drachmy a euru a zpět. *Ekonom*. Praha: Economia. ISSN 1210-0714. 2011, roč. 55, č.20, s.34-35.
- NĚMEC, J. PRAVEC, J. Kradu, kradeš, krademe. *Ekonom*. Praha: Economia. ISSN 1210-0714. 2012, roč. 56, č. 6, s.9-11.
- NĚMEC, J. Proč došla unii trpělivost s Řeky. *Ekonom*. Praha: Economia. ISSN 1210-0714. 2012, roč. 56, č. 6, s. 18.
- NĚMEC, J. Riskantní vize evropské plánovačky. *Ekonom*. Praha: Economia. ISSN 1210-0714. 2012, roč. 56, č. 7, s.5-9.
- NĚMEC, J. Řecko jako dojná kráva. *Ekonom*. Praha: Economia. ISSN 1210-0714. 2011, roč. 55, č. 18, s. 68.
- NĚMEC, J. Svět míří do dluhové pasti. *Ekonom*. Praha: Economia. ISSN 1210-0714. 2011, roč. 55, č. 31-32, s.104-105.
- NĚMEC, J. Bankrot už není tabu. *Ekonom*. Praha: Economia. ISSN 1210-0714. 2011, roč. 55, č. 38, s.42-43.
- NĚMEC, J. HONSOVÁ, M, PETŘÍČEK, M. Průvodce evropským bankrotem. *Ekonom*. Praha: Economia. ISSN 1210-0714. 2011, roč. 55, č. 44, s.7-12.
- PAVELKA, T. *Makroekonomie: Základní kurs*. 3. vydání. Praha: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2010. 273 s. ISBN 978-80-86730-55-4.
- PRESSLEY, J. Odporný dluh splácený rajčaty. *Ekonom*. Praha: Economia. ISSN 1210-0714. 2011, roč. 55, č. 34, s. 58.
- ZAMRAZILOVÁ, E. Odchod slabých by euru prospěl. *Ekonom*. Praha: Economia. ISSN 1210-0714. 2011, roč. 55, č. 35, s.60-61.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- BUSINESSINFO: *Řecko: Zahraniční obchod země*. [online]. [cit. 2011-12-01]. Dostupné na WWW:
< <http://www.businessinfo.cz/cz/sti/recko-zahranicni-obchod-zeme/6/1000795/>>
- BUSINESSINFO: *Německo: Zahraniční obchod země*. [online]. [cit. 2011-12-01]. Dostupné na WWW:
<<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/nemecko-zahranicni-obchodzeme/6/1000636/>>
- BUSINESSINFO: *Řecko: Vnitropolitická charakteristika*. [online]. [cit. 2012-02-29]. Dostupné na WWW:
<http://www.businessinfo.cz/cz/sti/recko-vnitropoliticka-charakteristika/2/1000795/>
- BUSINESSINFO: *Minimální mzdy v zemích EU*. [online]. [cit. 2012-03-12]. Dostupné na WWW:
<<http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/podnikani-v-eu/minimalni-mzdy-v-zemich-evropske-unie/1000520/50966/>>
- CZSO: *Evropský srovnávací program*. [online]. [cit. 2012-01-25]. Dostupné na WWW:
<http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/evropsky_srovnacni_program>
- CZSO: *Hrubé národní úspory*. [online]. [cit. 2012-01-25]. Dostupné na WWW:
<http://apl.czso.cz/ode/tab/sdi_ed1170.htm>
- CURRENT RESULTS: *Average Annual Precipitation for Germany*. [online]. [cit. 2012-02-27]. Dostupné na WWW:
<<http://www.currentresults.com/Weather/Germany/average-yearly-precipitation.php>>
- ČESKÁ TELEVIZE: *Venizelos: Druhý záchranný balík zavazuje Řecko zůstat v eurozóně*. [online]. [cit. 2012-03-05]. Dostupné na WWW:
<<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/165533-venizelos-druhy-zachranny-balik-zavazuje-recko-zustat-v-eurozone/>>
- ČESKÁ TELEVIZE: *Výměna řeckých dluhopisů skřípe, věřitelé totiž váhají*. [online]. [cit. 2012-03-06]. Dostupné na WWW:
<<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/166951-vymena-reckych-dluhopisu-skripe-veritele-totiz-vahaji/>>

- DĚJEPIS: *Druhá světová válka*. [online]. [cit. 2012-03-01]. Dostupné na WWW:
<<http://www.dejepis.com/index.php?page=000&kap=024&pod=7>>
- EURACTIV: *Německo bude schvalovat druhý záchranný balík pro Řecko*. [online]. [cit. 2012-03-05]. Dostupné na WWW:
<<http://www.euractiv.cz/ekonomika-a-euro/clanek/nemecko-bude-schvalovat-druhy-zachranny-balik-pro-recko-009659>>
- EUROEKONOM: *Řecko na pokraji ekonomického kolapsu*. [online]. [cit. 2012-03-12]. Dostupné na WWW:
<<http://www.euroekonom.cz/analyzy-clanky.php?type=jz-recko-bankrot>>
- EUROPA: *Online Customs Tariff Database (TARIC)*. [online]. [cit. 2012-03-10]. Dostupné na WWW:
<http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/customs_duties/tariff_aspects/customs_tariff/index_en.htm>
- EUROPA: *Evropská unie*. [online]. [cit. 2012-03-05]. Dostupné na WWW:
<http://europa.eu/about-eu/facts-figures/living/index_cs.htm>
- EUROSHOP: *Politický systém Německa*. [online]. [cit. 2012-03-01]. Dostupné na WWW:
<<http://www.euroskop.cz/430/sekce/politicky-system-nemecka>>
- EUROSTAT: *GDP Per Capital in Purchasing Power Standards*. [online]. [cit. 2011-11-14]. Dostupné na WWW:
<<http://epp.eurostat.ec.europa.eu/tgm/table.do?tab=table&init=1&plugin=1&language=en&pcode=tsieb010>>
- EU2009: *Členské státy EU*. [online]. [cit. 2012-02-27]. Dostupné na WWW:
<<http://www.eu2009.cz/cz/about-the-eu/clenske-staty-eu-523/index.html>>
- FINANCE: *Německý prezident Wulff končí, vaz mu zlomily aféry*. [online]. [cit. 2012-03-01].
<<http://www.finance.cz/zpravy/finance/343122-nemecky-prezident-wulff-konci-vaz-mu-zlomily-afery/>>
- FINANCE: *Hospodářský vývoj*. [online]. [cit. 2012-02-27]. Dostupné na WWW:
<<http://www.finance.cz/makrodata-eu/hdp/hospodarsky-vyvoj/>>
- FINANCE: *Důchodový systém v Německu*. [online]. [cit. 2012-03-12]. Dostupné na WWW:
<<http://www.finance.cz/zpravy/finance/329285- duchodovy-system-v-nemecku/>>

- NEWTON: *Rozpočtové sankce v eurozóně nebudou uvaleny automaticky*. [online]. [cit. 2012-01-25]. Dostupné na WWW:
< <http://archiv.newton.cz/pr/2010/10/19/7b1babb0044c2cef3fb8288bccd9dfe7.asp>>
- NPEVROPY: *Národní parky Evropy*. [online]. [cit. 2012-02-27]. Dostupné na WWW:
<<http://npevropy.nolimit.cz/nemecko>>
- OECD: *Costumer Prices- Annual Inflation*. [online]. [cit. 2011-11-21]. Dostupné na WWW:
< <http://stats.oecd.org/index.aspx?queryid=21762>>
- OECD: *Labour Costs*. [online]. [cit. 2011-11-14]. Dostupné na WWW:
<<http://stats.oecd.org/Index.aspx?QueryName=427&QueryType=View&Lang=en>>
- ROZVOJOVKA: *Mezinárodní zadluženost*. [online]. [cit. 2011-12-02]. Dostupné na WWW:
<http://www.rozvojovka.cz/mezinarodni-zadluzenost_226_19.htm>
- ŘEKOVÉ: *Hospodářství Řecka*. [online]. [cit. 2012-02-29]. Dostupné na WWW:
< <http://www.rekove.cz/hospodarstvi-recka/>>
- STATICAL ANNEX EUROPEAN ECONOMY: *Main economic indicators*. [online]. [cit. 2011-11-14]. Dostupné na WWW:
<http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2010/pdf/statistical_annex_autumn2010_en.pdf>
- TRANSPARENCY: *Corruption perceptions index (CPI)*. [online]. [cit. 2011- 01-21]. Dostupné na WWW:
<http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/about>
- ZEMĚPIS: *Německo- informace o státě*. [online]. [cit. 2012-02-26]. Dostupné na WWW:
<<http://www.zemepis.net/zeme-nemecko>>
- ZEMĚPIS: *Řecko- Informace o státě*. [online]. [cit. 2012-02-29]. Dostupné na WWW:
<<http://www.zemepis.net/zeme-recko>>
- ZEMĚPIS: *Řecko*. [online]. [cit. 2012-02-29]. Dostupné na WWW:
<<http://www.rekove.cz/hospodarstvi-recka/>>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1 – Vlajka Německa	8
Obr. 2 – Vlajka Řecka	13

SEZNAM TABULEK

Tab. 1 – Podíl stínové ekonomiky na HDP (v %)	36
Tab. 2 - Poměr investic a spotřeby k DPH od 70. let v Řecku (v %)	39
Tab. 3 - Porovnání exportu a importu Řecka a Německa (změna oproti předchozímu období, v %)	43
Tab. 4 - Řecko- Balance zahraničního obchodu v mld. €	43
Tab. 5 - Německo- Balance zahraničního obchodu v mld. €	44

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 – Přehled nejsilnějších politických stran v Německu (v %)	12
Graf 2 - HDP - změna proti předchozímu období (v %)	28
Graf 3 - Čisté národní půjčky poskytnuté nebo přijaté (určeno jako % z HDP)	29
Graf 4 – Hrubé národní úspory (určeno jako % z HDP)	30
Graf 5 – Inflace (změna proti předchozímu roku, v %)	31
Graf 6 – Nezaměstnanost (v %)	32
Graf 7 – Porovnání exportu a importu v Německu a Řecku	33
Graf 8 – Zadluženost (určeno jako % z HDP)	34
Graf 9 – HDP (změna proti předchozímu období, v %)	36
Graf 10 – HDP na obyvatele podle standardu kupní síly (EU 27 = 100, v %)	37
Graf 11 – Hrubé národní úspory (určeno jako % z HDP)	38
Graf 12 – Čisté národní půjčky poskytnuté nebo přijaté (určeno jako % z HDP)	40
Graf 13 – Inflace (změna proti předchozímu roku, v %)	41
Graf 14 – Porovnání exportu a importu v Německu a Řecku (určeno jako % z HDP) .	42
Graf 15 – Nezaměstnanost (změna proti předchozímu roku, v %).	45
Graf 16- Náklady na pracovní sílu (rok 2005 = 100)	46
Graf 17 – Kriminalita- umístění ve světovém žebříčku	47
Graf 18 – Zadluženost (v% z HDP)	48